

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — „
Pe 3 luni . . . 7 — „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Strada Zrinyi N-rul 19.

INSERTIUNILE

se primesc la administrația.

Mulțămite publice și Loo
deschis costă șirul 20 fil

Manuscrisurile nu se ia
napoiază.

ROMÂNUL

Nu primiți otrava!

Blaj, 13 Septembrie.

Din oficina infernală în care s'a plămădit infamia cu biserica greco-catolică ungurească, a ieșit în ziarele de zi ungurești o notiță uniformă, în care se spune, ca după ce toate forurile competente au hotărât înființarea acestei biserici și după ce bula papală a ajuns în stadiul înfăptuirii, orice opoziție, ce s'ar face din partea noastră, ar fi nu numai un păcat, asupra căruia apasă blestemul papei, dar și un act de nesupunere față de împăratul, care a consimțit la această bulă.

Notița aceasta are menirea tuturor știrilor ce le dau ziarele ungurești în această chestie: descurajarea noastră. Este morfina, care ni-se dă zi de zi, ca să ne adoarmă simțurile, să lăsăm să fim mutilați fără să arătăm vre-o opunere. E necesar dară, să spunem două trei cuvinte de lămurire pentru soldații noștri, cari dau și vor da neîncetat războiul împotriva bisericii impuse de păcatele oamenilor.

Când am eu drept să fac o acțiune împotriva unui rău? Atunci când e pe cale să se săvârșească sau și după aceea? Singurul răspuns care se poate da la aceste întrebări este, că împotriva unui rău, împotriva blăstămăției omenești sau a unui fapt, care îmi vatămă dreptul meu, am dreptul și datorita să lupt ori când: atunci, când răul e în gâoace și atunci, când puterea lui a fost atât de mare, încât a prins trup și este un fapt împlinit. Am dreptul să lupt împotriva lui chiar și dacă veacuri întregi i-au „sanționat” existența. — dacă formează chiar temelia unui întreg sistem. Un neam ingenu și chiar de forța brutală a unui neam sălbatec, nu se va mulțumi cu starea lui de neam subjugat nici atunci, dacă vor trece veacuri și veacuri de asuprire, dacă în urma subjugării vechi s'ar fi născut un întreg sistem de drept public, care întărește prin puterea legilor starea potrivnică dreptului îndelibil al neamului oprimat. *Drepturile naturale și mai ales drepturile neamurilor nu se prescriu, încetă numai deodată cu încetarea vieții aceluia neam.* Pot trece puvoalele neamurilor barbare, pot urma mii de ani de sclăvie politică, pot continua asupririle și legislațiile aservite domnilor, pot aduce vrafuri de legi în cari se spune încetarea drepturilor unui neam — neamul acela va trăi ca neam și pe mai departe, va avea și pe mai departe drepturile sale naturale. Va trai și va nutri deapururi dorul de a scutura jugul strein și de a-și putea croi calea singur, conform menirii sale și a concepției sale despre supremul bine și suprema țintă. Strănepotul, cetățeanul odinioară liber subjugat apoi de neamul

strein, va avea totdeauna în suflet convingerea, că stăpânirea prezentă e opusă drepturilor îndelibile ale neamului său și va lupta, după cum vor cere împrejurările, cu arma, cu munca străduitoare sau în ori care altă formă pentru recăștigarea drepturilor răpite, iar pentru rafturile de cărți de legi mincinoase nu va avea decât un zimbet de dispreț. „Ce e val ca valul trece”! Drepturile omenești, drepturile neamurilor nu le poate șterge puterea nici unui împărat de pe fața pământului, nu le poate șterge blestemul, cât de înspăimântător ar fi, al nici unui papă; nu le poate ridica o crimă, să dureze acea zeci de mii de ani, — și, aceleași puteri lmești, aceleași zeci de mii de ani nu pot transforma o faptă care jignește legile eterne omenești, nu pot transforma o crimă, oricât ar fi ea înfățișată ca un eflux al „voinței lui Dumnezeu”, din partea „locuitorilor săi” și a cutărei legislații nebune.

De aceea, chiar dacă toate forurile competente nu ar mai avea de zis nici un cuvânt în interesul nostru în chestia bisericii greco-catolice ungurești, dacă înființarea ei faptică ar fi o chestiune de câteva ceasuri numai sau se va fi și întâmplat, — toate aceste nu pot schimba nici decât ținuta noastră față de această biserică. Noi totdeauna ne vom simți în fața unui atentat al monstrului maghiarizării, în fața unui atentat făcut cu ajutorul Vienei, (care ne considera drept hrană potrivita pentru liniștirea câinelui flămând al monarhiei) și a inconștientului cap bisericesc din Roma pentru care conștiința credincioșilor săi a ajuns o marfă rentabilă. Nouă nu ne va lipsi nici când baza morală, care să ne îndreptățească a lupta împotriva acestei biserici, iar timpul nu va putea îmbrăca cu aureola sfințeniei nici când acest făt născut din legături pângărite și din intrigi diavolești. *Vom avea totdeauna dreptul să luptăm împotriva ei și cu ori ce arme, ce ni se vor părea potrivite pentru izbânda dreptului nostru.*

Dar atunci cum rămânem cu înfricoșatul blestem al papei și cu loialitatea jignită?

Blestemele sunt rămășița timpurilor întunecate, când neamurile se conduceau ca să fie exploatare, iar domnii — lmești ori bisericești — nu se sfiau să folosească orice mijloace în interesul exploatării popoarelor. Un astfel de mijloc au știut fături și din religia creștină schimonosindu-i sublimatele principii. Se pot, oare, împăca cu religia dragei, spurcatele blesteme ce cad asupra capului unui om, care, împins de nevoi, nu poate să îplinească porunca cutărui puternic? Se poate oare o degradare mai mare a persoanelor adorate de creștini, decât folo-

sirea lor ca executori ai supliciiilor și pedepselor iscodite de vre-un călugăr inventios pentru cei ce nu îi împlinesc voia? Inchipuiți-vă un sfânt, ori chiar pe Dumnezeu, pândind pe cei ce nu se supun unei porunci date de un împărat, de un papă sau de alt puternic și ochind pe un păcătos trimițându-i toate chinurile trupesti și sufletești înșirate în blestem. Ne jignește simțirea chiar și numai o imagine ca aceasta. — Dar neamurile rar au simțit așa tragic blestemele. Rar vedem să fi oprit un blestem o acțiune utilă și și aceasta numai la neamuri de o mininală cultură. Dar, cea mai bună dovadă, că blestemele nu sunt decât niște sperietori fără viață, ne-o dau chiar stăpânii evului mediu, cari nu s'au sfiit de loc să schimbe și să șteargă legile înaintașului lor, de îndată ce au închis aceștia ochii, deși legile acele erau întărite cu șapte blesteme, care de care mai îngrozitoare și deși intenția naivă a autorului lor era, ca ele să dureze până la capătul veacurilor.

Blestemul papei nu poate fi în stare să ne oprească nici măcar o mișcare de mână, ce vrem să facem pentru menținerea și redobândirea drepturilor noastre.

Esența și marginile loialității față de capul încoronat e o chestiune mult mai gingașe și mult mai rău înțeleasă îndeobște. Reclamă lungi pagini de argumentație și considerând neorientarea celor mai mulți dintre ai noștri și mai lungi pagini de noțiuni, fără de cari e imposibil să recunoști rostul conducătorului într-o societate și, potrivit acestui rost, măsura și marginile loialității. Aici ne mărginim a spune că loialitate nu înseamnă selăvie și voința unui cap încoronat nu înseamnă paralizarea tuturor voințelor supuse și a tendințelor de a schimba voința înaltă, care, durere, de multe ori a izvorât ori din slăbiciunile minții omenești, ori din intrigile sfetnicilor răi, ori, în sfârșit, din abizul fără de fund al păcatului. Nu e numai un drept, ci o datorie a fiecărui cetățean să ducă o acțiune împotriva unui act împărătesc necoresct și mai ales a unui act, care, zdruncină din temelia principiile pe cari se razimă întreaga clădire a unei împărății. Să fi rămas soarta omenimei singur în voia necontrolată a domnitorilor, azi am fi sub cea mai infimă treaptă de cultură ce ne putem azi imagina.

E în dreptul nostru să avem de țintă abrogarea unei porunci ori instituții împărătești, dacă aceea nu este utilă pentru societate sau vatămă drepturile noastre îndelibile.

*

Și, acum, după observațiile scurte de mai sus, suntem datori cu o mică explicație. De

ce insistăm atât de mult asupra „dreptului” nostru și asupra întrebării dacă e permis să facem ceva sau ba? Insistăm, fiindcă este o veșnică piedică a înaintării noastre, este o cătușă care ne stânjenește în toate mișcărilor: faptul, că nu ne cunoaștem drepturile. Sistemul de subjugare are o puternică armă în ipnotizarea conștiinței publice. Zi de zi ni se dă veninul principiilor false, care în cele din urmă ne spălăcește conștiința drepturilor noastre, încât ne supunem celor mai volnice dispoziții fără a judeca. Trebuie să ne trezim din această letargie, să ne cunoaștem drepturile și să ni le apărăm.

Wer ein Mann ist verteidigt sein gutes Recht!

Poliția și parlamentul ungar. Contele Tisza, din grația majorității parlamentare președinte al camerei ungare, a avut zilele din urmă lungi întrevederi cu căpitanul poliției din capitală, Desideriu Boda. S'au înțeles asupra măsurilor ce sunt de luat în vederea ședinței din 17 a lunii curente, când, după informațiile ce le avem, nu se va concentra și jandarmeria. Cu toate acestea va fi și jandarmeria avizată din timp, să stea gata pentru orice eventualitate, așa ca la primul semn vor sta în serviciu tot timpul, cât vor dura ședințele, concediu nu va primi nimeni și și accia cari sunt actualmente în concediu, vor trebui să se prezinte până cel târziu în 15 l. c. Dacă se vor întâmpla tulburări, atunci vor fi concentrați în fața parlamentului polițiștii călare. Pe culoarele parlamentului nu vor introduce polițiști, dar în schimb un număr considerabil va sta gata în pivnițe și numai în caz de nevoie vor fi chemați pe culoarele camerei.

Afară de poliție, în fiecare casarmă din capitală se pregătește câte un batalion sau diviziune în vederea ședințelor parlamentare.

Noui declarații ale lui Lukács. Intrebat de un partizan al său asupra motivelor cari fac imposibilă inițierea tratativilor de pace cu opoziția, premierul Lukács a spus următoarele:

„Orice om cu judecată poate să vadă că opoziția e aceea care împiedică apropierea. Șe-iii ei în repetite rânduri au declarat că numai cu prețul capului meu, — de Tisza nici nu mai vorbesc, — sunt aplicați să stea de vorbă cu

majoritatea. Ba Justh, care oricum trece în ochii lumii ca conducător al blocului opoziționist, a declarat pur și simplu că noi, adică eu și Tisza, nici nu existăm pentru el. Ei bine, cum ne-am putea gândi la o colaborare cu asemenea oameni! Dintru început au urmărit întetiuca ea, cerând înlăturarea mea, să trateze numai cu partidul muncii, fără a ține cont de vederile mele. Acum însă, se pare că nu mai vreau să stea de vorbă nici cu alți membri ai majorității. Dealtfel, noi suntem cu toate acestea oricând gata să intrăm în tratative cu opoziția.

*

Floare la ureche. După seria fără de sfârșit de cuceriri naționale ce le-au stors guvernele ungare în cursul vremii dela Viena, în contul unității monarhiei și spre paguba noastră a tuturor, Lukács vine astăzi cu o nouă pretenție în fața monarhului. Nu-i ajunge decorația ce-i împodobește pieptul, îi aspiră la mai mult. Vrea să câștige pe seama „națiunii” iubite o decorație mult mai valoroasă și se pare că dorința i-se va și împlini, mai ales că cercurile politice din Viena sunt pătrunse de convingerea că între împrejurările actuale singur Lukács e în Ungaria. Și ca să nu-l supere vor ceda, dând încă o dovadă de slăbiciunea Vienei. Avem și un indiciu că temerea noastră nu e nemotivată. În numărul de ieri al organului oficios guvernamental se vestește că în cel mai scurt timp Ungurii vor câștiga o nouă concesie dela Viena. E vorba să li-se realizeze una dintre cele mai esențiale pretensiuni naționale de drept public, pretensiune formulată încă pe timpul lui Széll din partea comisiunii de nouă: recunoașterea parității în chestiunea emblemei și a însemnelor. Că Urgurii folosesc orice prilej pentru a forța regularea acestei chestiuni în favoarea lor, asta e un lucru prea natural. Și nici Lukács n'a făcut altcum, când s'a văzut încărcat de onoruri și mulțumite pentru meritele ce și le-a câștigat în jurul votării reformelor militare. Ne-ar consterna încă în cel mai înalt grad, dacă și astădată Viena se va închina înaintea nesățului unguresc, dând și o formă vizibilă, o haină pompoasă în culori naționale ungurești, cuceririlor de până acum ale națiunii, și întărind tot mai mult pe patrioții din Pesta în convingerea că ei sunt meniți să fie susținătorii monarhiei. Mergând în felul acesta pe calea corcesionilor, nu știm dacă nu va sosi odată momentul când i-se va da Vienei dureroasa dovadă de grozavele greșeli ce a săvârșit. Dar ne temem că atunci va fi prea târziu.

După un an.

De Alexandru Ciura.

II.

După sbor prinseserăm și noi aripi.

Il văzuserăm pe Caragiale lăcrămând pentru a doua oară și acum îndrăzneam să ne apropiem și noi mai mult de acest Samson cu pletele rețezate.

Încercam chiar să întindem micile noastre arcuiri de filistenii, cu săgeți de carton.

Ci Măestrul mânea liniștit, golea păhar după păhar și fuma în tihnă, marcând din când în când un gest ușor, ca pentru a se apăra de împunsături de țintar.

Totuș una din săgeți a ajuns la țintă.

— Să ne ierți, Măestre, chestia ne privește și pe noi... e chestie de istoria literaturii... Care e bucată literară, la care ții mai mult?

Zimbetul placid al Măestrului se răci deodată, spunând fără ezitare:

— „La hanul lui Mânjoală” — asta e cea mai minunată... Să vă puneți voi toți epigonii în creștet și n'o să scrieți pentru a doua oară o bucată ca asta.

Biruisem acum și nu ne puteam opri la calea jumătate.

— Nu chiar asta, Măestre. Uite de pildă „Păcat”...

— Ori „Intre două povețe”...

— „O făclie de Paste”... asta e cea mai strălucită...

— În sfârșit — îndrăzni al patrulea — „La hanul lui Mânjoală” nici nu e chiar printre cele mai celebre...

Măestrul isbi cu pumnul în masă.

— Ce, mă, băețe? Cum îndrăznești? Ai cețit-o, mă? Ai înțeles câtă artă e înrupată în ea? Dați-mi cartea.

Și Măestrul își potrivește ochilarii și începe, spre marea noastră bucurie să cetească. De când ne tot milogeam pe lângă el, să ne cetească ceva. N'am reușit cu rugămintă; acum, că îl infuriaserăm, Măestrul ne cetia, cu extraordinarul lui talent de interpretare, vărsând pentru a doua oră viață în paginile moarte:

Un sfert de ceas până la hanul lui Mânjoală... de acolo, până în Plopești-de-sus, o poștie: în bustru potrivit, un ceas și jumătate... Bustru-i bun... dacă-i dau grăunte la han, și-l odihnesc trei sferturi de ceas... merge. Care va să zică, un sfert și trei, un ceas, și până în Plopești unul și jumătate, fac două și jumătate... Acu sunt șapte trecute. Al mai târziu până la zee sunt la Porcovnicu Iordache... Am cam întârziat... trebuie să plec mai de vreme... dar în sfârșit!... de așteptat, mă așteaptă...

Vedeam deslușit figura plină a Mânjoalei, ochii ei „strașnici”, farmecile ei de muiere meșteră, în cari încurcase, ca într'o rețea magică, pe bietul tânăr, ce plecase la nuntă, cu fata a mai mare a Pocovnicului Iordache...

S'așterne uitarea...

Arad, în 14 Septembrie.

Acum trei ani, în luna lui Februarie, Tirolul îmbrăcase haină de sărbătoare, în toate bisericile se ținură slujbe dumnezeiești, armata din Tirol, în ținută de paradă, în frunte cu generalii și ofițerii ei, dar mai ales cu reprezentantul împăratului, arhiducele Eugen, merse în biserici ca să-l sărbătorească pe eroul Alpilor, *Andreas Hofer*, cel care, luptând pentru țara lui, pentru împărat și dinastia habsburgică, a murit moarte de erou, împușcat fiind în Mantua, la porunca lui Napoleon.

N'a fost atunci sat cât de mic în cele mai scumpe vai ale Alpilor, n'a fost țaran și muncitor Tirolez, care să nu serbeze în familia lui, memoria celui mai popular erou care s'a născut vr'odată pe plaiurile înalte ale Alpilor. Pe scenele orașelor și satelor s'au jucat piese cu subiecte luate din viața lui *Andreas Hofer*, s'au dat reprezentații în cinematografe, au apărut nenumărate cărți vechi și nouă despre *Andreas Hofer*, cu chipuri ilustrate de cei mai buni pictori ai Tirolului, s'au tipărit ilustrate cu scene din răsboaiele Tirolezilor în anul 1809. Intreg poporul german, și alături cu el casa împărătească, a reinviat pentru un moment glorioasă epopee a anului 1809 care se leagă mai ales de numele lui *Andreas Hofer*, birtașul din valea lui *Pasayer*.

Zilele trecute, în 10 Septembrie, s'au împlinit patruzeci de ani dela moartea celui mai mare erou pe care l-a dat Ardealul, s'au împlinit patru decenii de când a murit *Avram Iancu* în casa lui *Ioan Stupină* din *Baia de Criș*, întins pe o targă, cu fluerul lângă el.

Faptul acesta nu l-a înregistrat nime, decât „*Gazeta Transilvaniei*” într'un articol. Și atât! Unde-s cărțile, scrise cu această ocazie, cari să ne povestească pe larg viața și faptele lui *Avram Iancu*? Unde-s piesele dramatice cari cuprind sugete din tragica viață și luptă a acestui erou nedreptățit? Unde-oamenii de pe acele vremuri cari să ne povestească epizoade despre luptele eroice ale

Toate amănuntele ni se deslușiau, sub glasul de vrajă al Măestrului, cu o limpezime, ca aceea sub raza unui reflector uriaș.

Când a terminat lectura, eram dezarmați cu totul.

Unul din noi mai încercă să scoată în relief „*Păcat*”, dar Măestrul înțelegea acum tactica noastră și spuse cu zîmbet:

— Asta nu. E prea lungă, băeți. Pe urmă mi-e teamă, nici n'o s'o înțelegeți pe doplin...

Se răsunase.

Intrebă apoi la rîndul lui:

— Să-mi spuneți, mă, care e cea mai de săvârșită operă a literaturii universale.

Dibuiam în nesiguranță.

Nimic nu era bun, în afară de operele clasice-mulului antic; cei mai mari scriitori francezi erau taxați de autori-voiajori și chiar „*Nora*” în *Ibsen* și „*Faust*”-ul lui *Goethe* erau clasate drept — obscenități. Nu mai îndrăzneam să spunem o vorbă, căci Măestrului îi crescuseră iarăș pletele samsonice, și ne închidea gura, cu un singur gest majestatic:

— Aș, fleacuri!

În sfârșit ne lămurii:

— *Robinson Crusoe*, băeți, asta e opera cea mai monumentală a civilizației umane. Aici e sintetizată întreagă evoluția omenirii. Și partea de forță a ei? Nu e aceea, la care vă gândiți. Ci pagina, în care se spune, cum *Robinson*, rămas, într'o dimineată adânc consternat, descoperind pe nisip urme de om... Nu se înspă

neamului nostru în anii 1848 și 1849? Cărțile ilustrate, tablourile cu chipul lui, reminiscențele ce ne-au mai rămas? În cari biserici și cari clerici au oficiat slujbe dumnezeiești pentru odihna aceluia mare suflet fără de odihnă?

Unde-i armata împărătească, unde-s generalii și ofițerii cari în uniforme lor strălucitoare, au îngenunchiat în ziua de 10 Septembrie 1912 înaintea mormântului Aceluia, care în anii 48 și 49, ani de cumplite primejdii pentru monarhia și dinastia habsburgică, împreună cu vitejii săi Moți a ridicat sabia spre apărarea acelei dinastii? Nimic din toate acestea nu s'a făcut: la mormântul lui Avram Iancu străjuește uitarea și nerecunoștința!

În largul pământului românesc nici o lămanare nu s'a aprins cu aceasta ocazie pentru sufletul eroului martir, nici un cleric nu și-a înălțat rugăciunile pentru Craiul muniților. Căci noi, Iancule, suntem oameni grăbiți, oameni *practici*, cu afacerile noastre, cu micile noastre mizerii, cu discuțiile searbăde din cafenele, cu intrigi ascunse și fațșe, și de aceea, în loc de o *comemorare națională* a morții tale, ți-am îngropat memoria în dona articolele de gazetă.

Noi suntem așa de *precauți*, așa de *diplomați* și așa de *economi*, încât în noaptea de 10 Septembrie c. nici o lămanare nu ți-am aprins pe mormântul tău napădit de balarii. Poate că ți-am fi ridicat noi și statui de recunoștință și de vecinică amintire, dar dușmanii noștri ne-au împiedecat, dușmanii noștri ți-au sfărmat cu diuamită și crucea dela Blaj, iar pe cei ce-ți duc pe mormânt coroane de flori, stăpânii noștri luați din drum îi leaga în fiare și înfundă temnițele cu dâșii.

Și iată că, parte din nepăsarea noastră, parte din „mila” guvernului unguresc, peste mormântul tău scump nouă, se așterne din ce în ce mai mult uitarea... Nu ne iubim eroii noștri!

Și cu toate acestea, în momentele de grea cumpănă prin cari trecem acum, când ni s'a primejduit și limba și școala și biserica, din

mântase așa de mult de lupta cu elementele, cu fiarele sălbatice, cu nevoile traiului zilnic, ca acum, când descoperi acești pași pe nisip... Va să zică: cel mai mare dușman al omului este — omul...

În tăcerea adâncă a nopții de vară, cuvântul lui răsună ca al unui preot, sub inensa boltitură a cerului înstelat.

Tăceam cu toții și ne gândeam, probabil, la multele decepții ce au cutremurat și au lustruit această minte aleasă, până să ajungă la convicția, că supremul adevăr al artei e funestul adagiu:

— Cel mai mare dușman al omului este — omul!

Când mi-a strins pentru cea din urmă dată mâna, nu știam că răceala acestei atingeri, este aceea a morții.

Era mai tânăr și mai vesel ca noi toți împreună.

Și mi-a promis atunci să vină, să țină la Blaj o conferență.

— Despre ce să vă vorbească? Despre biserica? Despre morală? Eu țin, mă, la biserică, doar ea singură a salvat și a păstrat pentru posteritate, operele neprețioase ale civilizației antice...

Cu o săptămână înainte de Paști, prîmiam știrea, că are să vină la Blaj. Atunci l'am rugat să vină noaptea, ca să nu se reslățească aici știrea sosirii lui. L-am prepus, să-l duc de-a dreptul la liceu dimineața, să-l prezint elevilor din clasa a opta ca pe un profesor din țară, ru-

negura anilor icoana chipului tău răsare întunecată și amenințătoare, din ochii tăi licăresc fulgere, și atunci mai prindem putere. Pe dinaintea ochilor noștri sufletești se părăndă strălucitoarea epopee a anilor 48 și 49, epopee scrisă cu foc și sânge, epopee plină de învățături și de îndemnuri sublime pentru cei ce vreau s'o înțeleagă...

Congresul studentesc din Craiova.

ZIUA II-a.

Vizitele făcute de dimineață în oraș. — Masa comună oferită de primărie. — Ședința de după amiază. — Răspunsurile telegrafice ale dlui ministru Arion și P. S. S. Arhiercul Ghenadie. — Cuvântările. — Alegerea d-lui Ionescu-Govora președinte de onoare. — Telegramele M. S. Regeiui, și ale dlor Iorga și Cuza.

Studentii congresiști s'au intrunit Duminecă dimineața la orele 9 în fața cafenelei „Minerva” din strada Unirii. De aci au plecat la orele 9 și jumătate împreună cu d. Marius Mețulescu, ajutor de primar să viziteze biserica Sf. Dumitru. Această biserică prezintă o deosebită importanță istorică și este cea mai veche biserică din localitate. Lucrările pentru restaurarea acestui sfânt locaș, cari durează de 27 ani sunt astăzi aproape terminate. D. ajutor de primar Mețulescu a făcut un foarte amănunțit istoric asupra acestei biserici arătând importanța ei și dând indicii asupra picturilor și lucrărilor de renovare. D. biserică studenții congresiști au vizitat muzeul Th. Aman, și în urmă la orele 12 noul palat administrativ și biserica Sf. Ilie. După aceasta studenții congresiști au luat masa oferită de primărie, la diferite restaurante. La orele 3 după amiază studenții congresiști s'au intrunit în a doua ședință publică în sala Teatrului Național unde astăzi seară a avut loc și reprezentarea dată în onoarea studenților congresiști.

Ședința de după amiază.

Studentii congresiști s'au intrunit după amiază la orele 3 în sala Teatrului Național în a doua ședință publică sub prezidenția dlui P. Cancel. După deschiderea ședinței d. Cancel, dă cuvântul dlui Dăscălescu, care citește urmă-

gându-l să le țină un curs despre — — Ion Luca Caragiale.

Terminasem tocmai cu Eminescu și mă opriseam la tovarășul lui de tinerețe și de geniu.

Ce deficiu ar fi fost acesta pentru elevii mei, ce fericire neștearsă de a fi auzit pe Caragiale, vorbind despre sine însuși!

Se vede, că Măestrul a înțeles și a apreciat acest gând, căci a treia zi am primit o depeșă din Berlin, ce conținea un singur cuvânt:

„Gemacht”.

Dar n'a mai venit.

Degeaba l'am așteptat de două ori la gară: degeaba îmi făuream iluzii, cu gândul la rederea, ce n'avea să mai vină...

Măestrul s'a dus pentru totdeauna, murind în surghiunul lui de bună voce

— Departe de-o țară, care-l creștuse
și care-l iubi.

Aureola geniului său, care n'a putut încăpe într'un stal al Academiei noastre, va rămânea totuși pentru totdeauna în Pantheonul neamului.

Multe nume ale „nemuritorilor” de azi vor dispărea în neant, în vreme ce steaua luminoasă, ce a adumbrat leagămul acestui uriaș al literaturii noastre, va străluci din ce în ce mai mult.

Lumina ei va încălzi și va povăzui și pe strănepoții noștri, pe o vreme când noi vom fi de mult praf și cenușă.

Căci lumina ei va crește — cu pătratul depărtării...

toarele răspunsuri trimise telegrafic dlui președinte al congresului ca răspuns la telegramele expediate de congresiști:

Telegrama dlui Ministru Arion.

Dlui P. Cancel, președintele Centrului studentesc din București.

Vă mulțumesc pentru telegrama voastră. Urez deplin succes congresului studentesc ca prin muncă serioasă și adânc patriotică să înalțe sus frumoasele idealuri naționale și țara.

C. C. Arion.

Telegrama episcopului Ghenadie.

Dăm mai jos textul telegramei primite dela I. P. S. Episcop Ghenadie al Râmnicului: Adânc mișcat de bunele urări exprimate doresc congresului studentesc desăvârșit spor în muncă, o temeinică organizare a activității și însuflețirii pentru realizarea idealurilor naționale. Dzeu să binecuvinteze lucrările congresului.

Episcopul Ghenadie.

D. Dăscălescu mai citește o telegramă primită dela d. Niculai Bațaria, membru al senatului otoman din Constantinopol, una dela d. Dr. Ionescu Govora primul președinte al congresului studentesc de acum trei ani, și alta dela dna Smara, care urează succes studenților congresiști.

După citirea telegramelor d. Dăscălescu comunică congresului că în sala de ședințe se află și d. Ionescu Govora, cel dintâi președinte al „Centrului din Iași”. Comunicarea dlui Dăscălescu e primită cu urale, mai ales când dsa propune pe d. Dr. Ionescu Govora ca președinte de onoare al congresului, alături de d. Mețulescu. D. P. Cancel, președintele congresului oferă scaunul său prezidențial dlui Dr. Ionescu Govora care primește această distincțiune în aplauzele congresiștilor.

Cuvântarea d-lui Ionescu-Govora.

Dsa foarte mișcat de primirea călduroasă ce i s'a făcut, spune că la cel dintâi congres ținut acum trei ani la Iași, pe care l'a prezidat împreună cu prietenul dsa d. Irim a primit salutul călduros al consiliului comunal craiovean de pe vremea aceea. Și în semn de iubire pentru craioveni a propus atunci ca al doilea congres general al studenților să fie ținut la Craiova. Sincera iubire arătată de craioveni studențimei cu ocazia congresului de azi, îmi arată că am avut o idee bună atunci când am făcut o asemenea propunere. Salutând încă odată congresul dsa dă cuvântul dlui Cinea, student român din Constantinopol și le urează spor la muncă. Dsa face o expunere amănunțită privitoare la organizarea și activitatea studenților români ce urmează cursurile facultăților din imperiul otoman.

D. Dăscălescu, președintele centrului studentesc din Iași, spune că va face o dare de seamă privitoare la activitatea centrului din Iași săvârșită în ultimii trei ani dela cel dintâi congres până azi. Dsa spune că studenții au luptat conduși numai de interesul național și au făcut multe sacrificii pentru idealul lor înălțător în scopul ridicării neamului. Dacă adese ori au fost învinși în mișcarea lor, tot atât de adeseori au ieșit și învingători. Primul președinte al centrului din Iași d. Irim a avut de luptat nu numai contra lipsei de mijloace și a străinilor, ci chiar contra Românilor cari nu înțelegeau activitatea studenților. Atât d. Irim însă cât colegii săi din comitetul central nu s'au înpăimântat de obstacole ci au luptat pentru așezarea pe baze solide a centrului. Ei au dat la inaugurarea centrului o serie de serbări culturale, sub conducerea profesorilor dela facultatea din Iași și a comitetului în frunte cu d. Irim, serbări ce au adus un venit de 3000 de lei utilizați pentru restaurarea casei lui Ion Creangă din Hamulești. Cu ocazia anului nou studenții au umblat cu plugașorul, dând pildă de dragostea pentru păstrarea obiceiurilor strămoșești. La 24 Ianuarie s'au ținut în mahalale conferințe și șezători literare ce aminteau Românilor trecutului glorioș al patriei îndemnându-i la sârbătorirea „Unirii”.

Tot studențimea a pus la cale și șezătoriile între muncitori, făcând propagandă pentru înfrîngerea concurenței străinilor și luminând țărâniimea dela sate asupra rostului cooperativelor.

În aceeași ordine de idei, d. Dăscălescu amintește toate serbările aranjate în cursul anului 1911, serbări rău privite chiar de unii profesori, cari acuzau studențimea că face politică de partid. Politica de partid e urâtă și studențimea nu face astfel de politică. În schimb însă face politică națională. Când e în interesul neamului studențimea trebuie să facă o asemenea politică.

Dela această convingere au plecat studenții dela centru, atunci când s'au alăturat de partidul național democrat ale cărei vederi corespundeau în totul scopului mișcării studențești, una și aceeași cu a partidului național democrat, adică dorința ridicării neamului.

Dsa dă probe de activitatea comitetului, arătând concursul dat de centru comitetului Ligii Culturale. Continuând, arată că o delegațiune a centrului din Iași a fost trimisă la București cu ocazia înmormântării regretatului Petre Liciu, și că centrul din Iași a mai hotărât ca studenții să comemoreze în fiecare an ziua morții lui Petre Liciu. Dsa arată activitatea pe care a desfășurat-o Centrul din Iași cu ocazia inaugurării statuei lui Cuza-Vodă. Centrul din Iași a creat pe lângă facultatea de litere o secție literară la care s'a distins printr'o frumoasă activitate.

Arată că străinii au căutat să împiedice pe studenți în activitatea lor. Ceea ce i-a surprins mai mult a fost îndrăzneala de a se aduce pe scena Teatrului Național din Iași o acțiune de naționalitate judaică, dsoara Rozan, contra căreia studenții s'au revoltat. Arată că cu ocazia serbărilor centenarului răpirei Basarabiei conducătorii Centrului au protestat contra acelor serbări adăugând că unii s'au arătat tricoși și s'au ferit a purta tricoul cernit. Aceștia făceau deosebirea între stat și popor, aceea însă ce va voi poporul va trebui să voiască și statul. Dacă statul ar fi trimis reprezentanți la serbările din Rusia cu prilejul comemorării răpirei Basarabiei, studenții i-ar fi oprit. Vorbind despre atitudinea pe care revista „Facla” o are în contra mișcării studențești, dsa ridică un număr din revista „Facla” pe care o rupe și o aruncă pe scenă în aplauzele congresiștilor.

D. Emil Diaconescu, secretarul general al centrului universitar din București citește un raport privitor la activitatea Centrului din București. Dsa spune: Studențimea universitară și-a dat seama că nu trebuie să se lase a fi ademenită în mrejele politicii. Studenții au înțeles că trebuie să lupte numai pentru realizarea idealului național. Deși Centrul universitar București a fost întemeiat în 1910, aprobarea rectorului universității pentru comitetul ales a fost dată tocmai în 1911. Dsa spune că face această constatare fără s'o documenteze. Arată că Centrul universitar București a luptat pentru așezarea statuei lui Cuza Vodă în piața Unirii și a hotărât, ca și Centrul din Iași, să comemoreze ziua de 13 Martie. Amintește de faptul că foarte multe studenți aveau o atitudine indiferentă față de societățile generale studențești. Astăzi însă colegile noastre — spune dsa — s'au apropiat de centru și iau o parte destul de activă la realizarea programului Centrului universitar.

Vorbește despre activitatea Centrului universitar București în cursul anului 1911 și aduce mulțumiri tuturor acelor cari au dat concurs la numeroasele sezători organizate de acest centru. Mulțumește în special dlor Emil Gârleanu, Cincinat Pavelescu, Brătescu-Voinești și tuturor acelor scriitori cari la festivalele organizate de Centru au luat o parte activă.

Amintește de cuvântarea rostită de d. profesor universitar Măndrescu, ținută la soc. studenților în litere, prin care arăta că studenții nu trebuie să se ocupe numai de carte ci să se manifesteze și pe terenul idealist. D. Diaconescu continuând, face o expunere privitoare la participarea Centrului București cu ocazia inaugurării Centrului Universitar din Iași, sub presidenția d. ministru Arion, unde au vorbit — în afară de d. ministru — și dnii Bogdan, rectorul universității din Iași, Pangrați, fostul rector al universității din București, A. D. Xenopol ș. a., cari au dat studenților sfaturi folositoare pentru activitatea ce au de împlinit. Vorbește de însemnătatea revistei studențești, spunând că această revistă a fost bine primită de toți și că umple un gol mare în sânul studențimei.

D. Diaconescu protestează împotriva calomniatorilor cari s'au ridicat în contra profesorilor universitari și citează cazul Cuza-Socor dela Iași. Vorbește despre moartea marelui artist Petre Liciu, spunând că arta și scena noastră a suferit o ireparabilă pierdere. Amintește de conflictul din ziua de 10 Maiu dintre studenți și comandantul companiei de jandarmi, căpitanul Brezoianu, spunând că acest căpitan și-a primit pedeapsa, fiind condamnat la 10 zile închisoare și că studenții au fost satisfăcuți.

În partea ultimă a cuvântării sale, d. Diaconescu spune că e de dorit ca centrul să aibă un local propriu în București. Dacă am fi vrut să facem unele angajamente, poate că până acum am fi avut acest local. Am preferat însă mai bine să rămânem fără local dar curați la suflet, păstrând mișcării noastre adevăratul ei caracter de sinceritate. Înainte de a depune mandatele, sper că centrul va avea localul său. Trebuie să se lupte însă pentru înființarea unui cămin studențesc, de care se simte cea mare nevoie.

După terminarea raportului centrului universitar din București, d. P. Cancel, președintele congresului suspendă ședința pentru 10 minute, urmând ca la redeschidere să vorbească dsa „despre nevoile studențimei”.

Redeschiderea ședinței.

După zece minute ședința se redeschide, și după cererea dlui P. Cancel vine pe scenă d. Gârleanu directorul Teatrului Național care e primit cu aplauze și manifestații de simpatie. D. T. A. Naum din Iași face o comunicare privitoare la rolul social al studențimei, dsa spune că e greșită părerea că studențimea trebuie să se mărginească la studiile sale și să nu ia parte la activitatea socială nici să se preocupe de chestiunile la ordinea zilei. Sunt însă foarte multe chestiuni cari nu pot rămâne în afară de sfera preocupărilor studențimei care este un factor hotărâtor între progresul cultural.

Acțiunea culturală nu poate fi despărțită de cea socială, ale cărei principii filosofice sunt neîndestulătoare. Rolul cultural al studențimei îl vedem și acum, căci ei sunt crâmbul culturii naționale. Condițiunile de viață ale popoarelor nu sunt identice la toate. Poporul românesc a rămas în urmă, clasa lui mijlocie e înlocuită de străini. În fața acestor probleme trebuie să ia și studențimea parte la cercetarea și îndreptarea lipsurilor poporului în raport cu situația lui culturală și materială înapoiată. *Dsa combate ideile de desbinare, ură și aceea de ateism cu care socialismul caută să invenizeze sufletul românesc.* Tineretul mai mult ca ori cine e dator să îngrijească de interesele neamului său.

Se adresează apoi studențimei de peste muniți pe care o laudă și o ferește pentru contactul ei cultural cu masele poporului, fapt care i-a făcut să reziste furtunilor ce au trecut peste ei. Ca încheiere dsa citează îndemnul filosofului german Fichte către studențime.

Se citește apoi telegrama primită din Sinaia dela M. Sa Regele.

D-lui P. Cancel.

M. S. Regele m'a însărcinat să arăt înalte Sale mulțumiri pentru sentimentele de devotament ce i-Ați adresat în numele studenților români adunați în al II-lea congres cultural-național.

Maior-aghiotant Costescu.

Se mai citește telegrama primită dela d. N. Iorga.

D-lui P. Cancel.

Mulțumesc tineretului român pentru iubitoarea prețuire a contribuției ce am putut aduce culturii naționale independente în marginile puterilor mele, ca cea mai elementară datorie. Doresc călduros studențimei de azi să fie pentru onoarea lor și binele neamului conducătorii lui de mâne. N. Iorga.

Citirea acestei telegrami e primită cu aplauze furtunoase și se citește încă odată.

Urmează citirea telegrami primite dela d. Al. Cuza.

D-lui P. Cancel.

Recunoscător pentru buna amintire, salutul cu entuziasm al doilea congres național al studențimei române unite, simbolizând unitatea visată a întregului neam. Doresc ca din valoroasele străduinți de azi pentru cultura națională, să se înalțe mai fericită soarta tuturor românilor. A. C. Cuza.

La insistența congresiștilor telegrama se mai citește odată.

Avându-se în vedere — spune d. Cancel — caracterul visător ireductibil și independent al studențimei face apel pentru organizarea ei mai trainică a ei. Studenții sunt purtători ai tuturor ideilor politice și socialiste, dar nu a socialismului caricatură profesat de advocați și medici fără clientelă. Noi avem nevoie de organizare și de jertfă studenților buni pe care lumea nu-i cunoaște și nu-i apreciază decât după studențimea gălăgioasă și fără ideal. Dsa declară foarte bună ideea împărțirii de fișe pentru adunarea de fonduri necesare mișcărilor studențești și își arată bucuria față de paralelismul dintre centrul din București și Iași a căror relație sunt cât se poate de strinse și de puternice în secul ridicării neamului. Dsa termină cu vorba lui Eminescu: „Studenții sunt agenții lumii viitoare” Cuvântarea dsa e acoperită de călduroasele manifestații de simpatie.

La orele 6 jum. ședința se ridică cu un apel către studențime, pe care o roagă să ia parte la serbarea organizată de d. E. Gârleanu, seara la Teatrul Național în onoarea studenților.

ZIUA III-a.

Ședința de dimineață.

Ședința se deschide la ora 9, de astăzi în amfiteatrul liceului Carol I. sub președinția d-lui Cancel, președinte.

Chestia căminurilor studențești.

La ordinea zilei e chestia căminurilor studențești și soluțiunile practice pentru înființarea lor. Cel dintâi ia cuvântul dl Barbușescu care începe prin a spune că în general ideile despre studenți nu sunt tocmai bune, cu atât mai mult despre adunările lor, despre care se zice că sunt făcute cu scop de a petrece și benchetui. Să probăm că lucrul nu e așa și prin fapte să dăm cea mai categorică demințire acestei credințe false. Dl Barbușescu analizează apoi viața studentului sărac și spune că e plină de nevoi și de multeori acest student se vede nevoit să sacrifice ori ce putea să întreprindeze pentru studii ca să îngrijească de cele trebuincioase, de partea practică a vieții. Când însă ar lua ființă căminurile studențești, această nevoe ar fi înlăturată și studentul, dispunând de toate orele, s'ar putea devota în totul învățării.

Întrebându-se cum s'ar putea ajunge la înființarea de căminuri, și anume cu ce fonduri, dsa găsește că dacă s'ar organiza conferințe de către profesori, fișe pentru ajutoare și coruri studențești pe la diferite petreceri s'ar putea intra în posesiunea banilor cu cari să se înființeze căminuri studențești.

Dl Samson întrebându-se ce sunt căminurile studențești, spune că ele sunt niște gazde pentru studenți săraci, unde aceștia pot găsi o locuință igienică și ieftină. Asemenea gazde de studenților posibilitatea să se preocupe mai mult de chestiuni mari și frumoase, iar nu de cea materială. Ii ferește de asemenea de a deveni o clientelă politică a guvernelor ce se succed la cârma țării. Soluțiunile practice pentru înființarea căminurilor studențești ar fi după dl Samson mai multe.

Mai întâi sprijinul presei care să facă apel la români să vie în ajutor acelor instituții. Apoi serbări, liste de subscripții date la membrii parlamentului ca să-și dea și dânsii cel puțin diurna pe o zi, pentru înființarea acestor opere. Să facem totul numai prin puterile noastre de muncă și să nu cerem ajutorul statului. Statul să intervina numai la Iași. Acolo e de da

toria lui să intervie, căci Moldova e copleșită de străini și amenință să piară. Sprijinul pentru susținerea și pentru cultivarea elementului românesc trebuie să înceapă a veni numai dela stat.

Dl Gatiabu. — Intre soluțiile propuse, spre a se aduna fondurile necesare căminurilor studentești, d-sa e de părere să se emită și acțiuni a 100 lei cari să se împartă numai la studenți, și să fie plătibile în rate mici lunare. În afară de chestie, d-sa ține ca în calitate de președinte al soc. studenților de științe din București să protesteze contra evreilor dela „Facia” pe care o numește pamflet și cere ca studenții să fie convocați într-o mare întrunire la București, spre a pune capăt acestei prese de scandal, care atacă Coroana, religia, armata, justiția, studentimea, cu un cuvânt tot ce avem mai scump noi românii.

Dl Ghiță Ștefan, licențiat în matematică, constată că chestiunea căminurilor e în strânsă legătură cu chestia scumpirei traiului și se zice că de s'ar înființa căminurile studentești, chiriiile s'ar mai efiti, căci ar lipsi o parte din populația care ocupă acum camere cu chirie și anume studenții. Cere să înceapă funcționarea cantinei universitare. Acestor desiderate e de părere să li se dea o grabnică soluție și anume, căminurile și cantina să înceapă a funcționa chiar dela Sf. Dumitru, anul acesta. Pentru adunarea fondurilor necesare, propune mai multe soluțiuni și anume: să se intervie la rectorat să înființeze o taxă de 10 lei de fiecare student, care să formeze primul fond pentru scopul de mai sus. Rezumând propunerile, dl Ghiță Ștefan cere intervenirea la soc. tramvaielor pentru abonamente reduse pe toate liniile, deschiderea de cantine și înființarea căminurilor.

Dl Banu spune că e de aceeași părere cu Ghiță Ștefan, dar taxa să fie de 3 lei anual, iar nu de 10 lei. Dl Marmeliuc admite aceleași păreri, adăugând că nu e rău să se lanzeze liste și să se facă serbări patronate de oameni cu dare de mână. Dl Moga zice că și profesorii să ia parte la înființarea căminurilor și să renunțe la taxele de examen ce plătesc studenții în folosul căminurilor studentești.

Dl președinte Cancel rezumază dezideratele și le supune aprobării adunării, care în unanimitate le aprobă.

Inchiderea congresului studentesc.

Revista studentească.

Se trece la o altă chestiune, anume aceea a revistei studentești. D. Petrovici, raportorul chestiunii, privitor la redactarea revistei studentești, spune că revista ce urmează a fi editată să fie o revistă de propagare și susținere a intereselor studentești. Nu înțelege ca la această revistă să se strecoare și articole de ordin diplomatic sau literar, cari nu reprezintă interesele generale. Dsa mai propune ca studenții să apeleze la un ziar cotidian care să nu fie politic și care să aibă zilnic o rubrică pentru susținerea intereselor studentești.

D. Cancel, vorbind despre raportul dlui Petrovici, spune că revista să fie numai a studenților; profesorii să nu poată scrie în ea. În ce privește proclamarea unui ziar cotidian ca oficiu al studenților, d. Cancel roagă pe congresiști să mediteze asupra acestui lucru și să se pronunțe după amiază. Dl Diaconescu citește telegrammele sosite în urmă, printre cari este și aceea a dlui Șumulcanu.

Chestiunea ziarului „Dimineața”.

D. Bota spune: „Am înaintea mea ziarul „Dimineața”, care, deși a avut la congresul nostru doi reprezentanți, a reprodus în mic și rău, — și aceasta cu intenție. — rezumatul debaterilor. În schimb a publicat cu litere mari un pretins conflict petrecut la restaurantul Constantinescu-Jiu, între doi studenți bucovineni, cari s'ar fi pâlmit. Aceasta nu e adevărat. Trebuie să vedem această gazetă”. Studenții desaproabă linia de conduită a gazetei și strigă: „Jos „Dimineața”! D. Dăscălescu încheie discuția asupra acestei chestiuni, zicând că nu e serios ca studenții să se ocupe de toate prostiile debitate de ziarele evreiești.

Sedința se ridică la orele 12.

Sedința de după amiază.

După amiază înaintea deschiderii ședinței sosește în sală d. Mețulescu, ajutor de primar, împreună cu studenții bucovineni și aduc îmbucurătoarea veste că studenții bucovineni s'au împăcat, sau mai bine zis societățile bucovinene, cari se găseau oare-cum în desbinare căutând să lucreze fiecare independent au hotărât să facă uniunea, să facă și împăcarea. Sala izbucnește în aplauze. Studenții se scoală în picioare și întonează cu toții marșul Unirei. Studenții bucovineni sunt obiectul celor mai calde manifestațiuni de simpatie și rind pe rind sunt îmbrățișați de colegii lor români din altă parte.

În urmă d. Traian Popovici, președintele soc. „Junimea” din Bucovina, își exprimă nemărginita mulțumire în ultima zi a congresului că studenții bucovineni au fost ajutați de colegii lor din România liberă să facă acest act mare. De acum înainte ei nu vor mai fi individualități cari să lucreze separat, dușmănindu-se de multe ori în acțiunile lor, ci un trup, un suflet și un gând. Neamul românesc din Bucovina a cărui floare a venit aici în România liberă va fi nespuse de vesel de fericita veste. Apoi fiecare cuvânt al dlui Popovici e subliniat cu furtunoase aplauze. Sfântă a fost clipa împăcării, continuă d. Popovici, iar roadele ce ea va da vor fi nespuse de însemnate și numai noi bucovinenii ne putem da seama de importanța acestui act. Prin graiul meu, studențimea bucovineană vă mulțumește votul studenților de pretutindeni că ne-ați unit făcându-ne un trup și un gând. Dumnezeu să vă răsplătească în bine această mare faptă.

După aceasta se intră în ordinea de zi și se începe discuția în chestia revistei studentești. Vorbesc în această chestiune studenții Furtună, Dăscălescu, Cancel, Iamandi, Pascu, Naum, Marmeliuc și Diaconescu. Acesta din urmă citește apoi actul de împăcare al studenților bucovineni, semnat de președintele de onoare al congresului, de președintele activ, de toți reprezentanții universităților din afară de regat, de președintele centrului studentesc din Iași și de secretarul centrului din București, precum și de toți studenții bucovineni. Prin acest act societățile studentești române din Bucovina se leagă a forma una și singură societate având centrul în Cernăuți, unde va fi și tribunalul chestiunilor de divergență. Societățile care nu se vor supune necondiționat acestei hotărâri vor fi disprețuite de toți studenții români de pretutindeni și li se va lua dreptul de a participa la congresele viitoare ale studenților români. Citirea actului e ascultată de studenți în picioare, iar după terminare, aplauzele și uralele durează mai mult de 20 de minute. Se intră după aceea în ordinea zilei și se ia în discuție semnul distinctiv studentesc.

Vorbeste în această chestiune d. Ionescu-Gregorian, care e pentru o insignă la butonieră și șapcă cu eșarpă la festivități. D. Marmeliuc din Viena, opinează să se admită un semn pe care să-l poată purta și străinii. D. Elian e tot pentru insignă, condițional ca ea să difere pe specialități. Ședința se suspendă pentru 10 minute.

La redeschiderea ședinței D. Gh. Bota propune să se constituiască o comisiune de control pentru ca să nu poarte insigne toți derbedeii. D. Dăscălescu e contra semnului distinctiv. D. Georgescu Ionescu spune că insignă e pentru studenți, nu pentru străini, și arată necesitatea ei. D. Jitaru e de aceeași părere. Congresul aprobă ca studenții să poarte insigne la butonieră în toate zilele, iar la solemnități eșarfe. Se trece la alt punct al ordinii de zi:

Activitatea cercurilor pe județe.

Dl Ionescu-Galați face o dare de seamă asupra cercului Covurlui, și arată ce au făcut studenții din această parte a țării pentru popor, pe teren cultural. Arată câte biblioteci au înființat, câte sezători au ținut, etc. Dl Rădulescu, președintele cercului R.-Sărat face același lucru, în ce privește acest județ. Dl Marmeliuc (Viena), în legătură cu această chestiune propune, și congresul admite, ca centrului studentesc din Cernăuți

care trebuie să se înființeze în urma împăcării făcute azi, să i se impue, din partea celui de al doilea congres datoria să creeze pe timpul vacanțelor cercuri de activitate cu scopul de a împrăști cultura în satele din Bucovina, în special în cele mai depărtate de Cernăuți, cari sunt aproape cu totul neglijate și în deosebi să-și îndrepte activitatea mai ales asupra satelor în pericol de rutenizare. Dl Stoica spune că studenților din Ardeal le este greu să ia cunoștință de cele ce se petrec în țară, de oarece ziarele din România sunt oprite de a pătrunde în Ungaria. Drept exemplu citează ziarul „Universul”, „Minerva”, etc.

O MOȚIUNE.

Dl Stoica propune următoarea moțiune ce se aprobă de congres: „Studenții români de pretutindeni întruniți în al doilea congres studentesc la Craiova roagă guvernul român să intervină la toate Statele vecine ca Universitățile lor să recunoască de egale semestre audiate la Universitățile românești din București și Iași”.

Dl Diaconescu propune să se intervină pe lângă rectorul Universității din București pentru redeschiderea cantinei universitare. Dl Chicuşanu își exprimă părerea de a se răspunde prin meetinguri publice de protestare la atacurile ce se aduc profesorilor universitari. D-șoara Cătuneanu spune că și studentele primesc cu plăcere înființarea semnelui distinctiv.

Dl Iamandi dela Iași aduce laude comitetului Cercului central, care a organizat și condus bine acest congres și în special d-lui Cancel, președintele congresului. Ca urmare, adunarea votează următoarea:

Moțiune:

„Studenții congresiști din Iași, Cernăuți, Budapesta, Viena și celelalte societăți de peste hotare, cred de a lor datorie acum la închiderea acestor debateri, desfășurate în cea mai frumoasă și înălțătoare ordine și demnitate, să exprime colegilor din București (Centrul studentesc reprezentat prin persoana vrednicului său președinte Petre Cancel) deplina lor încredere, cu atât mai mult cu cât netăgăduita lor activitate de temeinici organizatori ai studentimei bucureștene, a fost acum de curând obiectul unor josnice insulte din partea câtorva colegi mânăți, în condamnabila lor campanie, numai de interese și ambițiuni personale.

Cu aceste zise cel de-al doilea congres studentesc se declară închis. Studenții trec apoi în sala societății de muzică „Armonia”, unde membrii societății execută admirabil, câteva bucăți muzicale, ce stârnesc aplauzele asistenței. După aceea se face ținutirea drapelului societății macedo-române, naș fiind dl primar al orașului Craiova. Cu această ocaziune dl Zega președintele societății studentești macedo-române, rostește o cuvântare, prin care mulțumește tuturor pentru onoarea făcută drapelului societății ce prezidează. Studenții s'au dus apoi la Parcul Bibescu, unde li s'a servit masa, după care a urmat un banchet care a durat până la orele 12 noaptea. Studenții au făcut apoi o excursiune pe valea Jiului.

Pentru aeroplanul Ardealului

În lista de azi a contribuțiilor pentru aeroplanul „Vlaicu III” întâlnim **prima comună bisericască Cornea** (comit. Caraș-Severin), care a contribuit cu cvota de 20 cor. Sperăm însă că acestei brave comune bisericăști, căreia îi trimitem salutul nostru, îi vor urma comunele bisericăști ortodoxe și unite, ca astfel generațiile viitoare din cartea de aur pentru aeroplanul Ardealului să se poată convinge, că biserica românească, cea ortodoxă și cea unită, a fost scutul și cetatea culturii românești, gata totdeauna a sprijini orice avânt românesc pe terenul cultural.

Contribuțiile de azi sunt următoarele:

Transport	7135.10
Colecta dlui Vasile Hopârteanu preot în Jucul-superior	40.—
Marta Dr. Miclea, soție de adv. Ali-bunar	20.—
Dr. Teodor Mihali, adv., deputat dietal Deș	50.—
Eleftera Dr. Teodor Mihali, Deș	50.—
„Someșana” institut de credit și ec.	50.—
Dr. Carol Barbul, avocat, Deș	20.—
Dr. Ioan Vaida adv., Deș	50.—
„Banca populară”, Deș	50.—
Simion Rusu, dir. de bancă Deș	20.—
Dr. Șorban, asesor la scaunul orfanal, Deș	20.—
Funcționarii institutului „Someșana”, Deș	20.—
Nicolae Grecu, maestru pielar, Porcești	20.—
Aureliu Arseniu Ciungan, industriar Arad	20.—
Colecta învățătorului Andrei Muntean din Sălciva-de-jos	20.—
Comuna bisericască gr.-or. română Cornea	20.—
Dr. Nicolae Petra, adv., Săliște	20.—
Colecta cu ocaziunea unei petreceri în Șimleul-Silvaniei:	
„Silvania” institut de credit și ec., Șimleu	50.—
Andrei Cosma, director de bancă Șimleu	20.—
Lazar Maior, proprietar, Periceiu	20.—
Dr. George Papp, avocat Zălău	20.—
Augustin Mărcuș, cassar, Șimleu	20.—
Dr. Ioan Suci, adv., Zălău	20.—
Dr. Coriolan Șteer, adv., Tășnad	20.—
Dr. Alexandru Papp, adv., Cehul-Silvaniei	20.—
Dr. Ioan Gheție, adv., Zălău	20.—
Eugenia Dr. Pinte, soție de avocat, Crasna	20.—
In total	7855.10

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD
Mărfuri excelente.
Despărțământ special pentru comenzi după măsură

Volnicia unui prim-pretor român.

— Prin telefon. —

Otlaca, 14 Septembrie.

Sentimentele poporului nostru din această frunză comună a comitatului Arad, au fost azi bruscate în chip temerar din partea prim-pretorului român *Mladin*. Dacă nedreptatea a ajuns o dogmă cardinală în acest stat, ea și-a găsit o strigătoare expresie în fapta nelegală a acestui slujbaş, care a ținut să-și arunce azi și cea din urmă mască a sufletului său renegat. Și nedreptatea ne doare cu atât mai mult, cu cât ea ne aduce și o desiluzie umilitoare. Pentru că e totuși din cale afara umilitor, ca un funcționar de origine românească să se ia la întrecere cu cele mai triste figuri ale faimoasei administrații ungare, cu jandarmii unguri.

Azi a fost, anume, *alegerea de notar* în comuna noastră și grație concepției ce are numitul prim-pretor asupra datoriei sale de păzitor al legii, alegerea aceasta s'a făcut cu cea mai fățișă palmuire a voinței alegătorilor. Din 15 candidați, prim-pretorul a candidat pe trei inși, *unguri și jidani*, deși între candidați, cei mai pregătiți și mai destoinici erau *candidații români, 6 inși* — și deși d-sa avea *cunoștința de hotărârea unanimă a comitetului comun, că acest comitet al unei puternice și curate comune românești, vrea să aleagă un notar român, care să înțeleagă păsurile oamenilor și să poată fi iubit și înțeles și el de populație*.

Dar prim-pretorul *Mladin* a trecut volnic peste dorința manifestată și *constituțională* a alegătorilor români și a candidat la locul întâi pe unul *Jung Péter*, o unealtă docilă a guvernului și un om urgisit de popor. Acest *Jung Péter* a mai fost el notar, întâi în *Nadăș*, unde poporul n'a putut să-l mai tolereze decât 6 luni, atât de mult l-au urgisit șvabii. Vă puteți acum închipui revolta legitimă a otlăcanilor! Să li se *octroeze* lor cel mai urgisit dintre candidați!

Lucru firesc, că au protestat și că au părăsit imediat primăria, zădărnici astfel orice temei legal al „alegerii”. În sala primăriei n'a rămas decât *jidanul satului* și fostul notar al Otlăcii. Cu toate astea, prim-pretorul *Mladin*, fără să simtă nici cea mai mică mustare în conștiință și fără să respecte legea, a comis nedreptatea revoltătoare de a proclama ales pe numitul *Jung Péter*.

Vestea aceasta a pus în fierbere întreaga populație și ceea ce mai lipsește e o baie de sânge ca în Galațul de lângă Făgăraș, acum doi ani.

S'a dat o copită mai mult în coastele subredede ale faimoasei constituții ungurești, dar s'a dat și o strălucită pildă educativă poporului nostru! S'a văzut încă odată, care este *rostul* administrației din această țară și s'au *stimulat încă odată sentimentele de patriotism ale poporului!* Vom ține minte și această alegere și-i vom fi recunoscători măriei sale dlui *Mladin*. Nu mai departe decât cu ocazia celei mai apropiate congregații comitatense.

Vă putea oare să înroșească atunci, dacă nu poate acum?!

Cronică externă.

Manevrele din Germania și Anglia. — Victorie strălucită a francezilor în Maroc.

Paris, 10 Septembrie.

Manevrele pe cari le fac anul acesta marile puteri au o deosebită importanță că ele au în vedere pregătirea pentru război ce pare a fi tot mai apropiat. Manevrele din Franța încă nu au început; vom examina deci manevrele din Germania și din Anglia.

Felul cum s'a pus *tema* manevrelor în Germania este destul de *semnificativ*. E vorba pur și simplu de *vițtoarea* situațiune a armatei germane care, în apropiata configurațiune generală, se va găsi între două focuri. La Vest Germania va fi atacată de francezi iar în Est de ruși.

Iată într'adevăr *tema* manevrelor germane:

Germanii au bătut pe francezi pe malurile Rinului în mod definitiv. În timp ce acesta însă armata rusă, căreia i-a trebuit un timp mai îndelungat ca să se concentreze în Polonia rusească, a trecut frontierele de Est ale Germaniei și a înaintat până la râul Elba, în inima Germaniei, trecând prin Brandeburgul meridional. Aici pe țărmii Elbei se dă lupta decisivă.

Partidul de invaziune (rușii) este partidul *roșu*, iar partidul amic (germanii) este cel *albastru*.

Împăratul Wilhelm II a sosit ieri dimineață însoțit de o strălucită suită pe câmpul de manevre, la Loswig (Saxonia) și urmărește manevrele cu o atențiune extraordinară. Sunt prezenți, în cartierul general, numeroși prinți străini. Manevrele au început și vor dura mai multe zile. Vom vorbi cetitorilor acestui ziar despre rezultatele lor.

Și mai interesante sunt marile manevre din *Anglia*. Manevrele *flotei* engleze cari au avut loc luna trecută, au dovedit că este foarte posibil ca o flotă inamică (cea *germană*) să înșele vigilența flotei engleze și să ajungă să ancoreze pe malurile Angliei *debarcând trupe*.

Statul major englez este acum convins că o *invaziune* germană în Anglia este foarte posibilă. De aceea manevrele armatei de uscat, cari au loc tocmai zilele acestea, au în vedere o asemenea invaziune și prezintă deci un interes deosebit. Partidul alb, de invaziune (germanii) a reușit să debarce în golful de Holkam și înaintează spre inimă țării. Partidul brun, amic (englezii) are misiunea să împiedice înaintarea inamicului și să-l respingă spre mare. Manevrele acestea vor fi din cele mai interesante. Ele arată încă odată că rivalitatea anglo-germană nu este o legendă.

*

Depeșile sosite aici acum dimineața anunță o *victorie strălucită*, aproape neșteptată, a trupelor franceze din Maroc. După cum am prevăzut într'un articol trecut *bravura și capacitatea* ofițerilor și a soldaților

lor francezi a scăpat din nou Franța dintr'o situațiune din cele mai dificile.

Pretendentul la tronul Marocului răs-vrătitul El-Hibba a fost învins de coloana comandată de colonelul Mangin și a trebuit să fugă din orașul Merakeș (Maroc) unde ridicase steagul răsvrătirii contra francezilor.

Planul generalului Lyautey, pe care l-am schițat într'un articol recent, a dat cele mai frumoase rezultate. Grație repezițiunii cu care s'a mișcat coloana comandată de viteazul colonel Mangin răsculații din Merakeș au fost surprinși și El-Hibba n'a avut nici timpul să se desmeticească. Trupele franceze au sosit ca un fulger în orașul răsvrătit. La sosirea francezilor o mare parte a populațiunii, instigată de unii șefi de trib cari au rămas credincioși Franței, s'a revoltat contra lui El-Hibba, care a trebuit să fugă luat la goană de propriii săi conaționali. Victoria francezilor este completă.

Atitudinea comandanților francezi și a trupelor a dovedit nu numai eroismul pe care suntem obișnuiți a-l vedea la francezi, dar și o pricepere strategică și tactică uimitoare. Generalul Lyautey a dovedit că e un excelent tactician. Succesul francezilor e cu atât mai mare cu cât ei au reușit să scape din mâinile lui El-Hibba pe francezii din Merakeș, prinși de acesta. Acești francezi au putut fi salvați, grație fidelității unora din șefii (caizii) indigeni, cari au împiedicat pe El-Hibba să se răsbune asupra prizonierilor. Generalul Lyautey s'a dovedit și un excelent diplomat știind să câștige pe seama Franței aceste simpatii indigene și știind să le cultive.

Succesele acestea au întărit mult situațiunea francezilor în Maroc și au adus un mare avantaj pentru Franța: a consacrat domnia sa și în sudul Marocului, domnie care era contestată de anumite puteri europene. De aceea știrea acestei victorii a fost primită aici în Paris cu o bucurie deosebită. **M. R. Ș.**

Serbări culturale în Arad.

Inaugurarea monumentului lui *Teodor Ceonța* profesor preparandial în Arad și comemorarea marelui pedagog *Ioan Iacob Rousseau* (din prilejul bicentenarului nașterii sale, serbată decurând în Franța și Elveția) la adunarea generală ordinară a XXII, ce o va ține „*Reuniunea învățătorilor români dela școlile popor. conf. gr. ort. din protopopiatele aradane I—VII*”, în Arad, Marți și Miercuri în 18 Sept. 1 Oct. și 19 Sept. 2 Oct. a. c.

PROGRAM:

Ziua I.

1. Orele 8 a. m.

Serviciu în biserică catedrală:
Chemarea Duhului Sfânt.
Părăstas.

2. Orele 9 a. m.

Ședința primă, în sala seminarială:

- Invitarea I. S. Domnului Episcop;
- Bineventarea P. S. Sale;
- Deschiderea adunării generale;
- Prezintarea și salutul delegațiunilor;
- Rousseau*, ideile sale pedagogice și critica acestora, discurs comemorativ ținut de d. prof. preparandial *Dr. Petru Pipoș*, membru onorar al Reuniunii;
- Parentarea membrilor răposați;
- Proclamarea membrilor noi;
- Apelul nominal;
- Prezentarea rapoartelor și alegerea comisiunilor cenzurătoare;
- Ridicarea ședinței prime.

3. Orele 11 a. n.

Inaugurarea monumentului în grădina seminarului:

- Cuvânt prezidial;
- Discurs festiv, rostit de I. P. C. Sa D. arhiepiscopul *Augustin Hamsea*;
- Cuvântul delegaților;
- Primirea monumentului de către P. C. Sa D. director seminarial *Roman R. Ciorgar*.

4. Orele 3 p. m.

Excursiune de studiu:

Vizitarea fabricii de textile, vizitarea fabricii de vagoane, vizitarea fabricii de automobile.

Ziua II-a.

5. Orele 8 a. m.

Ședința a doua:

- Deschiderea ședinței și proclamarea membrilor noi;
- „Două mijloace, prin cari școala populară poate înarma omenirea cu cultura sufletească”, dizert. de *Teodor Maris*, învățător în Giula;
- „Metodul fonomimic și avantajele sale”, arătat în mod practic de *Iosif Moldovan* inv. în Arad;
- Rapoartele comisiunilor cenzurătoare;
- Propuneri și interpelări;
- Fixarea locului pentru adunarea viitoare;
- Alegerea comisiunii verificatoare;
- Apelul nominal;
- Restaurarea;
- Incheierea adunării generale.

La această adunare generală și la festivitățile împreunate cu ea, invităm respectuos pe toți învățătorii și reuniunile lor, institutele de învățământ și pe toți binevoitorii, susținătorii și protectorii școlii române.

Arad, din ședința comitetului central ținută la 11 (24) August 1912.

Iosif Moldovan,
președinte.

D. Popoviciu,
secretar.

Aviz abonaților noștri.

Comitetul național a înființat „Românul” cu foarte mari jertfe materiale în nădejdea, că oferind publicului românesc un ziar naționalist cinsit, bogat, bine redactat și lipsit de ori ce veleități particulare, ziarul se va susține în urmă prin însuș publicul nostru cetitor, din resursele sale proprii. Nădejdea comitetului național în parte s'a împlinit. „Românul” a ajuns în scurtă vreme cel mai mare, cel mai răspândit, cel mai prețuit ziar românesc pe întreg teritoriul locuit de Români. Numărul abonaților acestui ziar întrece acum cifra de 5000, un record neaipomenit până aci în istoria ziaristicii române dela noi. Acest succes, aproape stupefiant, se datorește, bine înțeles, încordărilor noastre de a da cetitorilor un ziar care se află la îndătina chemării sale și răspunde necesităților culturale ale publicului cetitor român. Intre astfel de împrejurări nutrim nădejdea, că „Românul” va putea să renunțe la jertfele mari și grele ale comitetului național și va fi în stare să trăiască din puterile sale proprii, progresând mereu și devenind cetate tare, care nu poate fi zguduită ori ruinată nici chiar prin încetarea ori cărui ajutor înafară de izvoarele sale materiale proprii. Chiar și această nădejde a noastră ar fi împlinită, dacă nu am fi dat de o grozavă piedecă neprevăzută și foarte supărătoare: îndolența fără margini a abonaților. Românii abonează ziarul, dar nu plătesc abonamentul. Toți binevoitorii cauzei românești vor fi atinși de mare mâhnire sufletească, aflând că restanțele abonamentelor la „Românul” pe anul 1912 ating suma de peste 40.000 de cor. Și administrația trebuie să plătească cu bani gata și la timp fix pe toți redactorii, pe toți colaboratorii, pe toți lucrătorii tehnici, trebuie să anticipeze mărcile, să plătească hârtia și toate celelalte materiale. Administrația este deci silită să contragă împrumuturi cambiale cu camete mari. Se face apoi provocarea restanțierilor să plătească restanțele. Provocările acestea îmbogățesc erarul statului și consumă iarăș o însemnată parte din banii ziarului. Rău! obicei de a nu plăti abonamentul la timp și anticipativ, cum se face la toate ziarele bine ordonate, pricinuieste pe fiecare an întreprinderii noastre zeci de mii de coroane pagubă: Urmează apoi cheltuiala noastră de muncă cu multele provocări, evidențierea restanțierilor, supărarea abonaților în urma provocărilor pentru plată. darea în judecată a celor ce refuză plata abonamentului, ceea ce reclamă spese considerabile.

Imprejurările acestea ne-au determinat la introducerea unei reguli, ce există la toate ziarele de frunte, cari se susțin din abonamente. Avizăm deci pe onorații noștri abonați, că începând cu 1 Octomvrie a. c. „Românul” nu se mai expediază, decât numai aceluia, cari și-au achitat abonamentul în mod anticipativ. Dela acest dat înainte se introduce fără absolut nici o excepție următoarea regulă: abonaților cu luna după expirarea abonamentului plătit, li se mai trimit două numere din ziar, celor cari au plătit abonamentul un pătrar de an li se trimit încă 5 numere, iar abonaților, cari au solvit abonamentul pe un an întreg sau pe jumătate de an, li se vor trimite încă 10 numere. Dacă în acest restimp nu se va primi costul pentru continuarea abonamentului, expedierea ziarului se sistează. Ne-am convins că e mai rentabil pentru ziar, dacă vom avea 2 mii de abonați cari plătesc abonamentul anticipativ, decât 5 mii de restanțieri.

Rugăm deci pe toți restanțierii să binevo-

ELEVATOARE

Afară de cartel.

PENTRU ORICE TREBUI-
NTE ȘI EXPLOATARE.

Fabrică principală:
Hamburg.

MERTENS JÁNOS

BUDAPEST VII. bulev. József 30-32.

Telefon. 142—49.

Telefon. 142—49.

E 274—10

iască a-și achita abonamentul restant nesmintit până la 1 Octombrie n. a. c., căci în cazul contrar vom fi siliți să predăm pretensiunile noastre pentru încasare pe cale procesuală.

Direcțiunea ziarului „Românul”.

Episcopul Cristea împotriva alcoolismului

Luminatul episcop al Caransebeșului a dat de curând o nouă circulară, inspirată de o reală cunoaștere a nevoilor poporului nostru. P. S. Sa se îndreaptă de data asta împotriva alcoolismului și face următoarele dispoziții sănătoase:

Indeosebi *tinerele* trebuie bine lămurită în această privință, arătându-i-se din bună vreme marea primejdie și uratele urmări ce le are beția, ca astfel să se știe feri de ea și de ghiarele ei, din care numai cu mare greu poți scăpa.

De aceea școala populară are între altele și îndatorirea sfântă de-a întocmi învățământul său astfel, încât atât în orele de religie, cât și în cele de limba română și maghiară, în cele de istorie și geografie să scoată la iveală toate acele momente, cari pot fi folosite spre combaterea beției, căci toate aceste obiecte de învățământ ne oferă destule momente potrivite pentru a putea stărui cu succes împotriva beției.

Toate popoarele culte desvoltă o respectabilă activitate și luptă în contra acestui flagel social și unii — mai ales Holandezii — au obținut rezultate neîntrecute și poporul lor o pe calea celei mai frumoase înfloriri în toate privințele.

Alte popoare sunt și mai puțin expuse la beție, căci poporul s'a obișnuit a pregăti un fel de vin de mere, care nu-i tare; iar în alte locuri se bea mai ales numai bere, care încă nu cuprinde atâta spirt; pe când la noi, unde moșile de pruni oferă un teren larg pentru pregătirea răchiei, poporul ușor se dedă la această beătură, care-i cea mai tare și mai primejdioasă.

Ca să aibă deci și poporul din comunele noastre ocazia a cunoaște patima beției și urmările ei spre a se ști feri de ea, aflăm de bine a dispune:

1. Se designează în fiecare an școlar ziua de Sâmbătă după sft. Dumitru exclusiv pentru combaterea beției și a alcoolismului, având învățătorii din bunăvreme a pregăti elevii în scopul acesta. În deosebi va avea:

a) Învățătorul să ție o disertație pentru combaterea beției și a folosirii peste măsură a beuturilor spirituoase. Spre a li-se ușura sarcina li-se trimite sub % în traducere românească un tract elaborat de înaltul ministeriu al cultelor.

b) Elevii să declame poezii, monoloage sau dialoage și alte producțiuni, anume întocmite în contra beției.

c) Se pot intercala și cântări potrivite. La aceste producțiuni să fie din bunăvreme invitat tot poporul din comună.

d) Spre a putea veni și biserica în ajutorul învățătorilor, se îndatorează și preoții, ca înainte de această producțiune sau după ea să ție poporului în biserică cuvântări potrivite în contra acestei patimi. În această privință vi se recomandă și: „Cuvântarea în contra beției” de subsemnatul episcop, pe atunci arhidiacon și secretar cons. în Sibiu, care se poate cumpăra din „Biblioteca Asociațiunii dela Sibiu” cu câțiva bani.

Material prețios în contra alcoolismului cuprinde și cântecul „Contra alcoolismului” de Dr. Izidor Mareu din Blaj.

Cei ce își vor face datoria cu zel și conștiințiozitate în această direcțiune vor contribui în măsură însemnată la ferirea tinerelor generații de a cădea în această uicioasă patimă și vor crește bisericii, neamului și patriei cetățeni sănătoși și de folos.

Caransebeș etc.

Cu arhierească binecuvântare

Dr. E. Miron Cristea
episcop.

Criza din Turcia.

Arad, 14 Septembrie.

Pe lângă toate asigurările făcute atât din partea Turciei oficiale cât și a Bulgariei, conflictul dintre aceste două state pare totuși a fi lua proporții de tot serioase. O știre sosită din Sofia anunță hotărârea cabinetului bulgar de a-l rechemă pe reprezentantul său din Constantinopol. Știrea aceasta încă nu e confirmată dar dacă se va adevăra arată numai că izbucnirea războiului se poate aștepta în orice moment. De mare importanță sunt și știrile sosite din București, după cari Bulgaria caută să câștige regatul român pentru un demers comun în chestia autonomiei Macedoniei.

Conflictul turco-bulgar.

Constantinopol. — comunicat oficial. — Față cu știrile nu chiar liniștitoare a ziarelor străine despre relațiile dintre Turcia și Bulgaria se poate constata că relațiile cabinetului bulgar cu Poarta au caracterul cel mai concesiv și mai de încredere. În urma acestor relații se speră ca chestiile litigioase existente între aceste două state precum și unele chestii de importanță economică vor fi rezolvite în mod favorabil pentru ambele.

Comisia delegată din ofițeri bulgari și turci a fost însărcinată să examineze incidentul de graniță dela Karatepe.

București. — Guvernul bulgar caută a ajunge la o înțelegere cu România pentru a începe demers comun în chestiile balcanice. Dela rezultatul acestor pași a guvernului bulgar depinde pacea sau izbucnirea războiului. În cercurile competente ale României se crede că România nu se va abate dela calea politicii ei pașnice de până acum.

Reprezentantul Austro-Ungariei la Sofia, Ștefan Ugron petrecând câteva zile în Sinaia a fost primit de regele României în audiență. Vizitei reprezentantului austro-ungar la Sinaia i se atribuie o mare importanță politică.

Sofia. — Guvernul bulgar a hotărât rechemarea reprezentantului său din Constantinopol.

Declarațiile unui ministru turc.

Constantinopol. — Ziarul „Jeune Turc” publică următoarele declarații ale unui actual membru al cabinetului otoman:

Ministrul a declarat, că nu amenință nici o primejdie de război cu Bulgaria până când va fi la cârmă cabinetul Geșov. Dacă însă războiul totuși ar izbucni, armata turcească primește provocarea. Doritorii de război din Sofia se amăgesc, dacă ei calculează cu desbinări în armata turcească. Din partea unei alte puteri nu amenință război.

Referitor la reforme ministrul a declarat că nu se va face nici o intervenție. Între împrejurările actuale noi recunoaștem necesitatea reformelor. Noi ne ocupăm cu aceasta necesitate deja decând am ajuns la regim. Am luat hotărârea, ca să nu încuviințăm nimic Albanezilor, ceea ce ar avea aparența de privilegiu. Noi li-am încuviințat până acum numai aceea, ce am da în caz de lipsă fiecărei provincii conform dărilor și cerințelor ei. Principiul reformelor e: Tratarea egală a naționalităților și recunoașterea cerințelor lor speciale.

Referitor la încheierea păcii cu Italia ministrul a spus următoarele: Dacă Italia se va arăta mai puțin intransigentă și se va convinge că o pace cinstită e numai aceea, care rezultă din pozițiile luate pe câmpul de război în răstimpul tratativelor, — și atunci se va încheia pacea.

Atentate.

Constantinopol. — În Van în urma unei explozii a unei bombe au fost 20 de oameni, parte omorâți, parte grav răniți.

Constantinopol. — Într-una din cele mai cercetate străzi ale capitalei turcești a explodat o bombă omorând 4 oameni, iar pe 15 răbindu-i grav. Comitetul revoluționar priu acest atentat și-a realizat amenințarea, că după terminarea festivităților Beiram se va comite un atentat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 Septembrie 1912.

Contele Potocki și țesăturile românești. Ieri directorul nostru, d. V. Goldiș a avut o vizită neașteptată. L-au cercetat dl conte V. Potocki cu dna contesă. Dl conte Potocki este fratele mai mic al fostului guvernor galițian, asasinat de studentul rutean Sicinski. Mare proprietar în Galiția, contele Potocki are moșii și în comitatul Aradului. Când d. Goldiș, surprins de vizita aceasta, a întrebat de scopul ei, contele i-a spus:

— Am venit cu nevastă-mea cu automobilul din Galiția, ca să asistăm la manevrele împărătești. Terminându-se acestea am făcut o călătorie prin Bănat. La o gară nevastă-mea a văzut la o fetiță română o catrință admirabilă. A voit s'o cumpere, dar fetița nu voia cu nici un preț s'o vândă. Cum nu știam vorbi cu fetița și ne trudiam să ne înțelegă, veni la noi un preot român, care ne desluși, că asemenea țesături fac româncele pretutindeni. Curioși să știm, dacă am putea afla vre-un atelier de asemenea lucruri în Ungaria, preotul te-a numit pe d-ta și mi-a spus, că d-ta ai ști să ne dai informațiuni mai apropiate în chestia asta. Cu rugarea asta venim la d-ta.

Dl Goldiș a dat oaspeților săi toate deslușirile și le-a arătat, că ar face bine să viziteze atelierelor românești de țesătorie din Orăștie și Sibiu. Le-a dat adresa conducătoarelor atelierului din Orăștie și le-a recomandat în deosebi să viziteze la Sibiu atelierul ce stă sub conducerea doamnei Cozma. Dl și dna conte Potocki au promis că în călătoria lor prin Ardeal nesmintit vor cerceta atelierelor de țesătorie românești din Orăștie și Sibiu, căci dna contesă e încântată de frumuseța acestor țesături și dorește să-și comande ornamente de felul acesta pentru castelul său din Galiția.

O frumoasă serbare românească în Oravița. Am anințit, că apreciată noastră artistă d-șoara Dora V. Lepa, soprana legeră, distinsa elevă a conservatorului de muzică și artă dramatică din București, a început un scurt turneu artistic prin centrele noastre mai însemnate.

Aflăm, că d-șoara Lepa va da Duminecă în 22 Septembrie n. un concert în Oravița. Cu acest prilej va concerta și o altă eminentă elevă a aceluiaș conservator din București, d-șoara Aurelia Bujigan, care încă a dat dovezi de un frumos talent muzical.

Succesele strălucite ale debuturilor de până acum ale d-șoarei Lepa sunt o dovadă elocventă a deosebitului d-sale talent muzical, care ne îndreptățește la frumoase și mari speranțe. Dulceata și subtilitatea vocii d-sale răpește și farmeca iar duioșia în doina românească pe care d-sa o redă cu atâta artă și atâta fidel, înduioșează inimile și stoarce lacrimi în ochii ascultătorilor.

Dorim, ca și serbarea dela Oravița să adune la un loc pe toți frații noștri din Valea-Carașului, dând astfel o frumoasă dovadă de iubire și apreciere față de arta noastră națională.

Arhiducele Franz Ferdinand și luptătorul dela Doboș. Ediția de seară a ziarului „Tagblatt” publică următoarea telegramă din Pesta:

Înainte dinedului, care urmează după încheierea manevrelor, începând arhiducele Franz Ferdinand o conversație cu ministrul de agricultură ungar, contele Serényi, zărise printre rândurile privitorilor un om mai bătrân îmbrăcat în uniformă de infanterist și căruia îi lipsea pi-

ciorul drept. Atunci arhiducele i-a făcut semn să se apropie și l-a întrebat — îl chema Petru Popescu — în limba românească, unde și-a pierdut piciorul.

„Cu ocazia expediției din Bosnia, Măria Ta” fusese răspunsul lui Popescu, — „în lupta dela Dobo”.

Atunci arhiducele Franz Ferdinand îl dăruiește Popescu prin ofițerul său de ordonanță arhiducele Karl Albrecht, cu suma de 50 cor., la care ultimul mai adăugă alte 25 cor.

Pentru fondul ziaristilor. Ni se scrie: Dșoara **Justina Câmpean** din Focșeada și dnul **Ambrosiu Suciu**, absolvent de teologie din Hetur, logodindu-se zilele trecute, ua binevoit să răscumpere anunțurile convenționale cu 10 cor. în favoarea fondului ziaristilor români din Ungaria.

Felicitările noastre!

Succesul unui elev român. Ni se scrie: Duminecă trecută a avut loc în orașul unguresc Mezőtur o emulație athletică între mai multe gimnazii. Cele mai multe premii — și tot premiile de frunte — au fost câștigate de studentul român **Alexandru Suciu**. — Intr’adevăr e timpul suprem să ne apucăm serios de organizarea unui club athletic român și să nu mai tolerăm, ca istețimea și voinicia românească să aducă lauri veșnici numai ungușilor!

Logodnă. Dl **Dr. Ambrosiu Ilie**, candidat de avocat în Arad și dșoara **Antița Marchis**, logodiți.

Felicitările noastre!

Congresul internațional al presei. La 26 Octomvrie c., se va deschide la Paris al treilea congres internațional al presei periodice, sub patronajul republicii franceze și al orașului Paris. Desbaterile vor avea loc în Hotel du Cerele de la Libraire Bd. Saint Germain 117 și vor fi presidate de d. Paul Bluysen, deputat, președinte al Asociației sindicale a presei tehnice etc. Au fost trimise de pe acum numeroase rapoarte. Programul acestui congres promite a fi foarte important. Vor avea loc după aceea mari serbări și excursiuni interesante. Toate companiile franceze de căi ferate au acordat o reducere de 50 la sută asupra tarifului. Comitetul de onoare și de patronaj are în fruntea sa pe cele mai înalte notorietăți. Serbările și excursiunile vor dura până la 30 Octomvrie. Pentru orice deslușiri, adesiuni, trimiteri de rapoarte, cererile se vor adresa dlui G. Fabius de Champville, 78, rue Taibout, Paris.

Moartea generalului Nogi. Știrile ce s’au pornit în largul lumii din Tokio cu ocazia înmormântării de deunăzi a marelui împărat Mutsuhito, mai cuprind și următoarea feroasă întâmplare. — Corpul neînsuflețit al împăratului abia acum, două zile în urmă a fost coborât în mormânt. Puhoiu de multime s’a revărsat din toate laturile Japoniei în capitală ca să aducă prinosul său ultim de recunoștință celui ce le-a făcut atâta bine. Armata japoneză, reprezentanții țărilor europene, împăratul și împărăteasa însoțeau la locul de veșnică odihnă pe cel mai mare strateg și reformator al Japoniei. Indemnăt de faptele tatălui său, împăratul de azi a dăruit bani grei pentru instituții culturale. Pe când spiritul lui Mutsuhito stăpânea, concentra asupra unui singur gând sufletele unei țări, în miez de noapte, cu iuteală de fulger străbate fiorul știrea că Nogi, eroul cel mare frate de cruce cu Mutsuhito prin mintea și brațul tare ce era expresia virtuții unui neam — și-a omorât soția și s’a sinucis.

Pământul iaponez de două ori s’a cutremurat în acea înfricoșată noapte de acum două zile.

Două spirite mari l-au clătinat din temelie dela o margine până la alta. Amândoi reprezentanții poporului lor cu toate virtuțile minunate: vitejia, jertfa, cinstea, demnitatea, **cultul trecutului** — nescatul izvor de energii și cultură.

Feroasa faptă a lui Nogi va fi tălmăcită cu adevărat dacă vom ști că la bază stă tradiția pământului țării sale. O credință strămoșească l-a indemnăt să urmeze pe împăratul său și în viața eternă. E o moarte de erou aceasta. E moartea regilor scandici pe întinsul mării, când spiritul lor se împreună cu întinsurile nesfârșite ale cerului, când ei mureau știind că bătrânețea lor nu mai poate aduce nici un folos trăind contemporanilor. Așa se va fi cugetat și Nogi. Și sfântul adevăr care va preocupa lumea va fi că **Nogi a cinstit prin moartea sa o tradiție a neamului.**

Fericită nație cu astfel de eroi!

Instiințare. Apropiindu-se timpul sortării lozurilor loteriei Reuniunii femeilor române din Arad, toți acei onorați domni și onorate doamne cari au primit lozuri spre vânzare să binevoiască a trimite banii pe adresa dșoarei Hortenzia Bogdan strada Deák Ferenc 27.

Serii teatrale. Sâmbăta trecută s’a deschis pentru noua stagiune teatrul Palais-Royal cu „Petit Café”, de Tristan Bernard, care se reprezintă pentru a 330 oară în șir! Succesul acestei piese — comedie ușoară — e fără precedent în anele lui Palais-Royal. „Divorçons” în 1881 s’a cam apropiat de această serie, dar n’o ajunge. Dar piesa lui Sardou a făcut atunci rețete de 1.700.990 în toată seria, pe când „Café Petit” a dat numai în stagiunea trecută 1256000. Și ce o să mai vie! Așa dar cel puțin 125.000 remiza pentru autor, care avea în același timp încă două piese pe alte scene pariziene.

Să tot fi dramaturg la Paris.

Moștenitorul Spaniei surdo-mut. Curtea spaniolă, care tănuise până acum boala principelui moștenitor Jaime, s’a hotărât în cele din urmă să consulte doi specialiști din străinătate. Boala principelui s’a agravat în ultimul timp. Principele e aproape complet surd și graiul său e mai mult un bălbăit. Acum de curând a sosit la San Sebastian un profesor universitar din Bordeaux și profesorul Politzer din Viena ambii specialiști în boale de urechi. În consiliul ținut de cei doi profesori s’a constatat că boala principelui Jaime e incurabilă.

Un adjutant înalt. Bătrânul președinte al republicii elvețiene e un vechiu democrat și toată lumea îl numeste — chiar și prin iare — „tata republicii”. Pentru aceea și împăratul Wilhelm în călătoria sa din Elveția, s’a purtat față de președintele republicii cu cea mai scrupuloasă curtoazie. A doua zi de manevre, când un vânt puternic îi suflase dlui Forrer pălăria de pe cap, împăratul se plecă și i-o ridică, la cecece Forrer îi zise următoarele: „Îți mulțumesc din toată inima Maestate — încă niciodată n’am avut un aghiotant atât de înalt!”

În seara aceleasi zile, pe când se întorceau spre Zürich, d. Forrer, care e de 67 ani, adormise în cupeu. Ceva înainte de sosire un ofițer îl deșteptă, și președintele frecându-și ochii văzu în cupeu pe Wilhelm II. Împăratul zise atunci vesel: „Ei... ei... dle președinte, ai petrecut un pușor de somn!”... „Da, Maestate”, răspuse d. Forrer și „am dormit ca un timpărat!”

Descoperirea de manuscrise din vremea Inchiziției. Directorul institutului istoric austriac din Roma, Ludwig Pastor, a descoperit, într’o bibliotecă particulară, 2000 documente de pe vremea inchiziției din Roma, datând de pe la 1555—1597. Documentele găsite vor fi date în curând publicității. Această descoperire e cu atât mai importantă, cu cât, până acum, accesul bibliotecii arhivelor inchiziției din Roma, fusese interzis chiar savanților catolici cunoscuți ca cei mai fanatici partizani ai bisericeii.

Isprăvile sufragetelor engleze. Două sufragete, Miss Howie și Miss Mithell, din Londra, acostând pe primul-ministru Asquit și pe ministrul de interne Mac Kennan în piața Golf, le-au făcut aspre observații pentru condamnarea sufragetelor din Dublin. Intervenind detectivii, cele două sufragete au fost îndepărtate.

La oficiul poștal din Aberdeen s’a prezentat ieri sufrageta Clunes, cerând să fie expediată ca colet poștal la adresa ministrului marinei Churchill. După ce sufrageta a plătit taxa cuvenită, factorul i-a lipit adresa ministrului pe haină și a plecat cu „coletul”, spre a-l preda la destinație. Secretarul ministrului a refuzat primirea, spunând că ministrul nu e acasă.

Ploaia de stele din Sofia. Un foarte curios fenomen s’a petrecut în Sofia: alaltăeri s’a putut observa o ploaie de stele, care a durat aproape zece minute. La orele 3, o lumină foarte frumoasă a iluminat cerul. În popor se comentează mult acest fenomen, care e considerat ca o prevestire a războiului. Cu atât mai mult se dă importanță în populația bulgară acestui fenomen, cu cât unul analog s’a produs și în ajunul războiului bulgaro-sârb.

Ofițerii militari englezi nu mai zboară. Deoarece dela 1 lunie au murit 6 aviatori, căzuți victime îndrăznei lor, autoritățile militare engleze au interzis aviatorilor militari să mai facă sboruri până când aeroplanelor nu vor fi perfecționate.

Ce dans vă place? Academia internațională de autori, miniștri și profesori de dans a organizat între membrii săi un plebiscit: 1) Care sunt dansurile bune de adoptat? 2) Care sunt dansurile rele? 3) Cari sunt dansurile preferate?

Iată rezultatul plebiscitului: 2530 voturi pentru bostonul american în 3 pași, 2401 valsul, 2311 two-step în 6/8, 2253 triplul boston în 3 timpi, 1806 polka, 1788 mazurka, 1520 pas de patineurs.

La a doua întrebare: „Care sunt dansurile rele?” majoritatea s’a pronunțat contra dansurilor cari n’au caracter corect și țin mai mult de epilepsie decât grație și finețe.

Mari inundatii în China. „Daily Mail” din Londra află din Shanghai, că întreaga Chină e bântuită de mari inundații. Dela 13 August plouă în continuu. Toate apele s’au revărsat, inundând mai multe provincii. La Vehciang au perit 50.000 persoane. Amănunte lipsesc.

Groaznica nenorocire la un velodrom. La velodromul din Newals, în New-Yersey, s’a întâmplat o groaznică nenorocire în timpul unor curse de motociclete. În timpul când biciclistul Hasha, campionul Americii, alerga pe pistă și ajunsese la o curbă a acesteia, el pierdu deodată stăpânirea asupra cârmei motocicletei. Motocicleta, care mergea atunci cu o viteză de aproape 150 kilometri pe oră, derapă și pătrunse în publicul îngrămădit lângă pistă. Campionul Hasha și cinci spectatori fură uciși și un mare număr răniți, dintre cari unul în mod atât de grav, încât nu sunt speranțe că vor scăpa cu viață. În panica izbucnită în public numeroase persoane fură călcate în picioare.

Mari furtuni pe Adriatică. Furtuni violente bântuie de câteva zile pe Adriatică și pe coaste. La Rimini s’a scufundat un vas cu pânze. Echipajul, compus din 4 persoane, s’a înecat. La Ravenna s’au scufundat 7 vase. Circulația vapoarelor a fost suspendată. Mai multe bărci și vapoare au dispărut.

Fotografii transmise prin telegraf. „Lokalanzeiger” din Berlin a repurtat un frumos succes, publicând două fotografii asupra vizitei împăratului Wilhelm în Elveția, transmise prin telegraf. Fotografiile au fost luate Marți la Basel în Zurich, iar d’aci au fost trimise Mier-

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrásynr. 20.

— palatul Fischer Eliz. —

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mătasuri, dantele, cordele, mânusi și orice acvizite. ca 132-140

curi cu un tren expres la Strassburg, de unde au fost transmise prin telegraf la Berlin.

Artiștii și aeroplanul. A fost o vreme — n'a trecut mult de atunci — când în Franța, artiștii se serveau, în turneurile lor numai de drumul de fier. A venit apoi automobilul. Artiștii, prietenii ai progresului l-au adoptat curând pentru nevoile lor. Trăim acum în secolul aeroplanelor. Artiștii francezi au ținut să consacre și acest nou mijloc de comunicație; printre cei dintâi compania artistică de sub conducerea lui Max Dearly, care face acum un turneu cu o comedie a lui Paul Gavault, întrebuițează în călătoriile ei un aeroplan. Este însă adevărat, că directorul trupei călătorește tot în automobil. Aeroplanul este numai pentru societarii trupei.

Succesele sportsmanilor români la Viena. Ni-se scrie din Viena: Rezultatul criteriului iepelor (20.000 cor.) care au alergat săptămâna trecută la hipodromul din Viena, a fost o mare surpriză pentru pariatori. Celebra iapă „Landluft” a prințului Hohenlohe, care era mare favorită, a suferit o înfrângere sângeroasă. Ea a fost învinsă de „Steagul” a d-lui George Bădescu, cunoscutul sportsman român. La totalizator, câștigătoarea a dat pentru 10 lei 150.

Alt vas românesc controlat de italieni. Ni-se comunică din Constanța, că vaporul „Dacia”, sosit alaltăieri la Constanța, venind din Alexandria, de unde a plecat Vineri în 24 August, la o depărtare de 6—7 mile de Alexandria a fost oprit de vaporul italian „Bosnia”. „Dacia”, oprindu-se, într-o barcă au sosit pe bord un căpitan, un locotenent și doi ofițeri italieni, cari au cerut d-lui comandant Mărgineanu să facă o revisie pe vapor. D. comandant Mărgineanu nu s'a opus la revizie și ofițerii italieni timp de 35 de minute au făcut revizia, fără ca de astădată să se mai înregistreze scene penibile ca cele petrecute pe vasul „Iasi”.

Groznică explozie. Din Salonic vine știrea, că o bombă a făcut explozie pe piața târgului din Doiran, sat pe linia Salonic-Serres. Se asigură, că sunt 25 de morți și 80 de răniți, dintre cari 19 au fost transportați la Salonic, iar ceilalți la spitalul din Serres. Majoritatea ucisilor și răniților sunt mohamedani. Bomba a fost adusă ascunsă într'un sac de grâu. După explozie ceice au adus-o au fugit. Se asigură, că jandarmii și soldații și-au făcut datoria. Ordinea nu este turburată.

Grațierea contesei Tarnowska. Dupăcum anunță „Adriatico” din Veneția, contesa Tarnowska a fost grațiată în urma intervenției regelui din Muntenegru. Regele a intervenit mai ales pentru faptul, că i-a fost milă de cei doi copii ai contesei.

La muzeul „Versailles” din Paris s'a descoperit un nou vandalism. Un paznic a observat cum patru tablouri celebre erau complet deteriorate. Pânza fiecărui tablou este tăiată în bucățele așa că nu mai pot fi reconstituite. Cele patru tablouri reprezintă: Lupta dela Wagram, a lui Napolen, Lupta dela Lützen, Luarea orașului Bonn și un portret al lui Carol al X-lea.

x Doamna Iudita Secula n. Truția fosta directoroară a internatului de fete, revenind iarăși la Arad, cu 1 Septembrie a. c. va reîncepe școala sa privată pentru limbi și eventual cursul complementar pentru fete, cari n'au terminat clasele civile. Primește eleve în vipt și pentru educație. — Informațiuni mai detaliate la administrație sau la locuința din Deák Ferenc u. 39. (Varga ház) în decurs de 8 zile.

x În sfârșit nu mai pricepieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadourile ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlărie a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrassy nr. 20. Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

x Aducem la cunoștiința on. public, că în Timișoara strada Hunyadi s'a deschis o nouă prăvălie sub firma Dénes és Goldmann. Prăvălie de modă pentru doamni, de unde se capătă cele mai elegante lucruri moderne.

x În atențiunea damelor. Oricare damă poate să-și însușească ușor întreg croiul hainelor femeiești, după orice modă, dela Koch L., renumitul inventator al croiului numit „Europa”, pentru suma de 15 cor. Cursul se ține zilnic a. m. dela 10—11; d. a. dela 3—5 și seara dela 8—10. Inscrisurile și instrucțiunile se fac în casa Dr. Suciu din str. Luther n. 1, precum și a autorizatul meu, care cercetează și case private. Cartea pentru măsură și de desen o primiți imediat pentru suma de 5 cor., care se detrage din didactru. Roagă binevoitorul sprijin Koch L., inventatorul croiului numit „Europa”, în sala deosebită a ospătăriei „Park” din Arad.

x Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați lierează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. N. 42-511

x Manuale de școală folosite și noi pentru toate școlile civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

x Németh și Király, eroitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștife indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe. N. 319

Ultima oră

Adunare românească oprită

Vășad (Bihor), 14 Septembrie.

Iubiții noștri deputați dimpreună cu preoții și intelectualii din împrejurime au anunțat o adunare populară în comuna curat românească *Vășad* (com. Bihor) comună ajunsă și ea în ghiarele episcopiei ungurești de Hajdudorog.

Cu cea mai mare bucurie și entuziasmați am trăit dimpreună cu toți sătenii noștri două zile cu gândul, că, încurând, vom putea vedea și în comuna noastră o adunare românească din cele mai impunătoare.

Adunarea era să se țină în 15 l. c. dl Teodor Mihali era să vorbească despre situația politică, dl Dr. Iuliu Maniu despre votul universal etc.

Dar iată decepția: *adunarea e oprită.* Protopretorele cercual a invocat motivul că în contra anexării la noua Episcopie *n'are rost să se mai pună partidul român, prin corifeii săi „ponegriți”; e de ajuns dacă preoții din satele interesate vor pregăti poporul pentru protestare șcl.*

Mai departe, a binevoit să-și exprime mirarea și adâncă sa revoltă, *că n'ar fi cugetat să se întâmple niciodată, ca conducătorii poporului din Vășad să vie să ceară licență pentru o adunare românească.*

Noi știm și afirmăm cu mândrie, că s'a schimbat atmosfera și pe aici; poporul de aici nu mai e nepăsător cum a fost, — mulțămăta conducătorilor vrednici, cum e dl Demetriu Mureșan, parohul din localitate. În curând și protopretorele *Dobozi* se va convinge deplin despre asta.

Deputații noștri, dimpreună cu intelectualii din împrejurime tot vor veni în 15 l. c. dimineța și li se va face primirea, despre ce vom mai raporta eventual.

Iuliu V. Sabo.

CRONICA SOCIALA

Concert românesc la Hațeg.

Primim: După un șir lung de felurite distracții din vară „Reuniunea română de cântăci din Hațeg” a aranjat Marți, în 10 a. l. c., un concert în Hațeg cu concursul dlui *Aurel Medrea*, un distins elev al Conservatorului din Viena, bursier al Societății teatrale. Programul frumos și variat, a avut interpreți destoinici, iar dl Aurel Medrea, a dovedit că e stăpân pe o puternică voce de bas, curată și mlădioasă. Concertul dela Hațeg îi asigură un loc de frumusețe viitor în viața noastră artistică, alături de distinșii noștri cântăciți Mărcuș și Crișanu, eroicii artei românești din Ardeal. Corul a executat mai multe cântări în 4 voci. Amintesc: „Doinitorii români” de A. Popovici; „Coroana cufundată” de V. Bonicke și „Morarul” lui Kiriak, cari au stors aplauze binemeritate.

Un punct nou și neobiceiuit în programele concertelor noastre, a fost admirabila: „Despre mincună” a dlui *Dr. Victor Bontescu* distinsul avocat dela Hațeg. Intreagă conferința a fost un punct ales anume pentru distracția publicului și nu a fost — precum se credea aproape pretutindeni conferințele — un punct de tortură sufletească și plictiseală generală, că conferința drului Bontescu a fost o conferință plină de umor și a stârnit numai râsete și veselie — și... aplauze generale.

Dl Medrea a escelat în aria din opera „*Fluerul fermecat*” de Mozart, atingând nota „f” în aprofundime și storeând admirația întregului public. Iar cu cele trei doine populare: „*Doină de țară*”, „*Pe sub fereastră curge un râu*” de l. Cl. Iuga și „*Mândro de dragostea noastră*” de T. Brediceanu, dl Medrea a entuziasmat publicul, frapat de farmecul neîntrecutelor noastre doine — până la lacrimi. La toate punctele cântate de dl Medrea a fost acompaniat la pian de drăguța d-șoară *Florica Teodosiu*, cunoscută publicului românesc ca o distinsă pianistă, încă dela concertul din 19 August, vara trecută, ținut cu ocazia marelui adunări populare dela Hațeg, când publicul românesc a avut ocazia să aprecieze în deajuns talentul de distinsă pianistă al d-șoarei Florica Teodosiu.

D-șoara *Victoria Teodosiu* a predat bine și cu naturaletetă monologul „*Intâia scrisoare de dragoste*”, fiind aplaudată călduros. Atât dlui Aurel Medrea cât și domnișoarelor Florica și Victoria Teodosiu li-s'au oferit buchete de flori.

După concert a urmat joc până aproape în zori de zi. Iar dl Aurel Medrea în societatea mai multor intelectuali hațegani a cântat mai multe doine pline de farmec, acompaniat de muzica lui Săndruț, fiind obiectul simpatiei generale a publicului — din provincie nu am văzut pe nime.

Suntem mulțămătiți, căci am petrecut la Hațeg în seara de Marți câteva momente de neuitat.

Correspondent.

„Astra” la Mintiul-românesc.

Despărțământul Năsăud al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului Român” invită prin aceasta pe toți membrii săi, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii acestei instituțiuni culturale la

Adunarea generală cercuală

care se va ținea *Duminecă în 22 Septembrie st. n. 1912*, în frunțașă comună *Mintiul-românesc*, cu umătorul

PROGRAM:

I.

1. Deschiderea adunării prin președinte, la orele 10 a. m.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casarului și preliminarul anului următor.
4. Alegerea a 3 comisii:
 - a) pentru cenzurarea rapoartelor,
 - b) pentru înscrierea de membri noi,
 - c) pentru decernarea premiilor.

5. „George Barițiu”, prelegere de: d. Vasile Bichigeanu, profesor gimnazial (cu ocazia centenarului George Barițiu).

6. Cercetarea expozițiilor aranjate:

- a) Cercetarea expoziției de copii,
b) Cercetarea expoziției etnografice.

II.

La ora 1 prânz comun.

III.

La orele 3 p. m. continuarea ședinței.

7. Raportul comisiilor de sub punctul 4 și împărțirea de premii.

8. „Despre tovărășii”, prelegere populară de: dl Cornel Sanjuan, profesor.

9. Alegerea delegațiilor pentru adunarea generală a „Asociațiunii” la Sibiu.

10. Reorganizarea comitetului agenturii Minciul-românesc.

11. Eventuale propuneri, cari vor fi a se înainta președintelui despărțământului, cu cel puțin 8 zile înainte de adunare.

12. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului despărțământului Năsăud al „Asociațiunii” ținută în 10 Septembrie 1912.

Emil Tișca
secretar.

Ioan Pecurariu,
președinte.

IV.

Seara la orele 7, producțiune *teatra'ă-municipală* cu concursul corului plugarilor din comuna *Rodna-nouă (Șant)*, cu următorul

PROGRAM:

1. „Latina gintă”, cor mixt de A. S.
2. „Herșeu Boccegiul”, monolog comic de V. Alexandri.
3. „Am un leu”, cor mixt de Dariu Pop.
4. „A plecat la târg de vite”, dialog comic de Em. Suci.
5. „Bagă Doamne luna 'n nor”, cor mixt cu solo de tenor de T. Popovici.
6. „Otrava de hârcioagi”, comedie de A. Cotzebue.
7. „Știi mândro...”, cor mixt de T. Popovici.

După producțiune joc. Prețul de intrare de persoană 1 coroană.

Minciul-românesc, la 10 Sept. 1912.

Comitetul aranjator.

„Astra” la Hozman.

Ni-se serie: Adunarea generală a despărțământului *Nocrich* al „Asociațiunii” s'a ținut în *Hozman*, în ziua de Sf. Marie 15/28 August. A fost sărbătorească și foarte reușită. Poporul a primit comitetul, care venea dela gară în frunte cu dir. său N. P. Petrescu, cu fanfară și arc de triumf. În drum a fost salutat de învățătorul I. Pampu și de bătrânul preot Iosif Morariu. Adunarea s'a ținut în biserică în fața întregului popor din *Hozman*, cum și a multor intelectuali din împrejurime.

S'au ținut 3 conferențe interesante. Una de parohul gr.-cat. din localitate, bătrânul d-n Iosif Morariu: Schiță despre comuna *Hosman*, a doua de învățătorul *Ian-u C. Dragotă*, despre *Pomărit*; a treia *Despre asigurări*, de funcționarul Băncii de asig., d. *Bugu*. S'au înscris membri ordinari și ajutători.

După adunare a urmat producțiune de cor și teatru, iar seara petrecere cu dans.

Ne-am depărtat cu convingerea, că conducătorii poporului din *Hosman*, sunt la postul lor, și că poporul e-te harnic și doritor de înaintare.

Dare de seamă.

Despărțământul Gârbou al „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura poporului român, cu data de 11 August st. n. a. e. a aranjat un concert urmat de petrecere cu joc

în favorul păgubiților prin uragan, din comitatul *Solnoc-Dobăca*.

Subscrișiți raportăm, că cu aceasta ocaziune s'a încasat: a) Din taxe de intrare 340 cor. 60 fil. b) Din suprasolviri, dela d-nii: Dr. Iulian Pop, *Bistrița* 10 cor.; N. N. 5 cor.; Mihai Nemeș, *Ujfalău* 4 cor.; Victor Varga, *Poptelec* 4 cor.; Iacob Bolehoveu, *Gârbou* 4 cor.; Iacob Felezeu, *Hida* 3 cor.; Victor Pop, *Gârbou* 3 cor.; Matei Ciulean, *Clit* 3 cor.; Vasile Dragoș, Dr. Pataky Albert, *Kerekes Károly*, *Turesa Tivadar*, *Kovács Sándor*, *Kozma Mór*, toți din *Gârbou* și *Samoil Urian* din *Jibou* câte 2 cor.; Demetriu Mureșianu, *Emil Rusu*, *Chechiș*; *Andrei Fülöp*, *Osoiu*, *Iulia Chiffa*, *Hida*, *Eugen Drăgan*, *Jibou* și *Aurel Mezei*, *Gârbou* câte 1 cor. — c) Din răscumpărarea biletelor dela d-nii: Dr. *Simion Tăurașiu*, *Hida* 10 cor. și *Eugen Balint*, *Cristof* 4 cor. — Total 410 cor. 60 fil.

Cheltuielile de aranjare au fost de 351 cor. 60 fil.; deci rezultă un profit de 59 cor., care sumă s'a transpus spre ajutorarea celor păgubiți prin uragan.

Tuturor d-nilor, cari au binevoit a suprasolvi și a-și rescumpăra biletele le exprimăm pe această cale mulțumită sinceră pentru sprijinul dat. *Gârbou*, la 7 Septembrie 1912.

Dr. Victor Gael, dir. Victor Topan, casier.

Concert și teatru în Velența.

Cu ocaziunea sfințirii sf. bisericii gr.-or. rom. din *Velența (Várad-Velence)* tinerimea română invită la concertul urmat de dans ce-l va da în 2/15 Sept. st. n. a. e. în localitățile *cafenței „Velenței”* (colțul stradelor *Gyár* și *Erzsébet*). Inceputul la orele 8 și jum. seara.

Program: 1. Teodor Șerbănescu: „Inzădar în lărga lume”, executată cu vioara de d. Aurel Serac.

2. L. Nicorescu: „Bădișor depărțitor”, cor.
3. R. Popa: „Serenadă” (duet), executată cu vioara de d-nii G. Popovici și V. Popovici.
4. „Fântâna fermecată”, piesă teatrală în 2 acte de d-na *Maria Dobos*.

PAGINI RASLEȚE.

CÂNTEC.

O, lasă mâna ta cea pală
Intr'ale mele să o țin,
S'o duc la buze ca pe-o floare —
O clipă las' să mă 'nsenin!

Iar ale tale pleoape grele
Ridică-le și-asupra mea...
Demult... aveam și eu o lume
Ce nu era decât a mea!

1812.

Viora din Bihor.

In o pereche de ochi.

De Lafcadio Hearn.

— Traducere din original de D. Larungu. —

E o clipă de neuitat în tireroțe — clipa când băatul ia seamă, că lumea asta nu cuprinde nimic mai minunat ca o pereche anume de ochi. Dintru'nțai surprinde ea deosebirii îl lasă fă a de răsuflăt: instinctiv își întoarnă ochii. Păca i-s'a părut dulce viziunea spre a fi adevărată. Curând însă cutează iarăși a privi — temându-se de o nouă teamă — temându-se de realitate și temându-se și de a nu fi observat — și iată! îndoiala se topește într-o tresărire nouă de extaz. Ochii ei sunt și mai minunați decim își închipuise — ba încă, devin tot mai fermecători pe măsură ce se uită!

Desigur în lumea întreagă nu poate să mai fie o asemenea pereche de ochi. Oare, ce le-o fi dând așa încântare? De ce o fi apăsând așa divini? Simte că trebuie să întrebe pe cineva — trebuie să propună unor capete mai bătrâne și mai înțelepte enigma noilor sale emoții. Atunci își face mărturisirea, cu o slabă teamă intuitivă de a nu fi luat în ris, dar cu o ciudată, proaspătă plăcere în vorbire. Luat în ris, el este — cu blândețe; dar as'a nu-l încurecă atâta pe cât îl încurecă faptul de a nu putea primi un răspuns la întrebare, — la simplul „De ce?” ajuns așa de interesant prin sincera lui mirare și sfioasa lui roșire. Nimenea nu-i în stare a-l dumeri; dar toți pot simpatiza cu turburarea trezirii sale neașteptate din lungul somn al copilăriei.

Poate ast „De ce?” nu va fi nici când pe deplin răspuns. Dar misterul care l-a insuflat te îndeamnă statornic la teorii; și teoriile pot să aibă un preț și înafară de rezultatele imediate. De n'ar fi fost vechile teorii cu privire la necunoscut, ce-am fi putut noi afla despre cunoscut? Oare nu urmăriind imposibilul, am dat noi de nevisatul și nesfârșit de minunatul posibil?

De ce, în adevăr, o pereche de ochi omenști ni-se arată o vreme așa de frumoși încât, asemănându-le strălucirea cu strălucirea diamantului ori am-tistului ori smaraldului, ne pare comparația o hulă? De ce i-am găsi noi mai adânci ca marea, mai adânci ca ziua — mai adânci chiar și ca noaptea tăriei, cu pulberea-i scânteioasă de sorii? Negreșt nu din goașă închipuire. Aste gânduri, aste simți-i, trebuie să izvorască dintr'o percepere a miraculosului — adoma o revelație a negrăitului. E, înad-văr, un scurt răstimp al vieții, când lumea nu are pentru noi nimica mai minunat ca o pereche de ochi. Și atunci, uitându-ne întrânsii, descoperim un fior de venerație pătrunzându-ne în căntarea — veneratic de ceva simțit mai mult decât văzut: o taină, — o putere, — o umbră de adâncime nepătrunsă ca și eternul cosmic. Parcă, printr'o neașteptată și intensă îmboldire a fapturii vitale, am fi căpătat — timp de-o clipă cercescă — ochirea unei realități, nemai închipuite, și care să nu ni-se mai reveleze.

E cu adevărat o iluzie. Pare că zărim divi-nul; dar acest divin însuș, ca-e ne fură vederile, e o rălăncire. Nu de prezent se ține vraja — ci de nesfârșitul vălmășag aceea ce a fost. Minunată-i viziunea — dar minunată numai fiindcă privirea noastră muritoare străbate atunci dincolo de suprafața prezentului în adâncul miriadelor de ani, — străbate dincolo de imensa noapte a morții. O clipă conștii suntem de o frumusețe și un mister și o adâncime nespasă: apoi vâlul cade iar pe-tot-deauna.

Strălucirea ochilor ce adorăm le aparține lor, cum aparține doar luceafărului dimineții, lumina. E o resfrângere de peste umbra prezentu'ni — o licărire fantastică de sorii dispăruți. Pe neștiute în privirea feței întâlnim privirea de ochi cu mult mai numeroși ca oaspeții cerului — ochi altminteri căzuți la întuneric și pulbere.

Astfel, și numai astfel, adâncul acestei priviri e adâncul oceanului morții și nașterii — și misterul ei este viziunea lumescului-suflet, cercetându-ne din vastul tăcut al noianului ființă.

Astfel, și numai astfel, se împreună adevărul și iluzia în vraja ochilor — trecutul fantomatic învăluind cu un farmec nespas arătarea prezentului; — și neașteptata strălucire în sufletul privitorului nu-i decât o scântecere, — o străfulgerare a nesfârșitei memorii.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12-48.

(Le 149-30)

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4. Vis-à-vis de Librăria „Diecezană”.

(Pi 340-52)

ECONOMIE.

Școală practică pentru pomărit și legumărit. Ministrul de agricultură anunță, că toți acei țărani, cari doresc să învețe temeinic pomăritul și legumăritul, pot să-și trimită cererile la adresa numitului minister până la 1 Octombrie stil nou. Reflectanții trebuie să dovedească că: a) au o vârstă între 17 și 30 ani; b) știu ungurește, c) sunt sănătoși și d) au o purtare bună. Petiția trebuie provăzută cu un timbru de 1 coroană.

Cei admiși primesc pe zi câte 3 coroane și trebuie să lucreze în grădinile statului. După ce-și vor fi câștigat cunoștințele necesare, pot să-și facă grădini de pomi și de legume, primind ajutoare dela stat.

Rugăm pe preoții și învățătorii noștri să îndemne poporul a lua parte la aceste cursuri practice atât de folositoare.

Știri economice din România.

Pe drumul adevăratei cooperații. O cooperație ideală înlătură de sigur amestecul și tutela statului în conducerea asociațiilor cooperative.

Era însă natural, ca față cu situația economică atât de precară a țărânilor noastre, precum și cu totala lipsă de educație economică de care suferim și care ar fi întârziat încă multă vreme o organizație economică pe baza sistemului cooperativ pornită din inițiativă particulară, să salutăm cu entuziasm inițiativa statului, care prin legea creării băncilor populare, adusă de guvernul liberal, a pus bazele cooperației în România.

Totuși punctul de vedere cel just nu trebuia lăsat cu totul în părăsire și pe cât li-a fost cu putință, conducătorii mișcării cooperative au ținut cătră el, deși adesea-ori nu cu tot curajul și libertatea de acțiune pe cari ar fi putut să le aibă.

O veste nouă însă pe care ni-a adus-o ziarul, în legătură cu faptul pe care-l relevăm, ne-a bucurat mult.

Ne deprinsesem și'n mișcarea cooperativă, ca în tot ce se petrece în țara noastră, să pornească orice inițiativă numai dela stat, deși de astădată aceasta era cu desăvârșire contrar principiilor după cari trebuie să se călăuzească cooperația. Iată însă că un grup de economiști, unii foarte cunoscuți, ca d-nii adv. N. O. Popovici-Lupa, profesor la școala centrală de agricultură și Dr. I. Răducanu, docent universitar și fost sub-inspector al băncilor populare, țin s'o rupă cu această tradiție și să dea semnalul cel de mult așteptat. D-lor, împreună cu d-nii C. Alesseanu, profesor la școala de comerț din București, Mihai Bădescu, licențiat în drept și directorul bioului de contabilitate și informațiuni din jud. Tecuci și Diac. D. Budescu, președintele Băncii federale „Unirea” din Tecuci, iau inițiativa unui congres regional al cooperativeelor sătești din jud. Tecuci și înființarea, fără obșnuitul ajutor al statului, a unei școli de educație cooperativă, tot la Tecuci, menită a forma „contabili și administratori pregătiți sufletește și înarmați cu cunoștințe temeinice” de cooperație.

Congresul s'a și ținut. S'au discutat lucruri foarte interesante de cari la vreme ne vom servi. Între altele d. Dr. N. O. Popovici-Lupa a făcut o comunicare privitoare la societățile cooperative de producție, iar d. Dr. Răducanu o altă comunicare privitoare la școala și propaganda în mișcarea cooperativă. Au mai făcut diferite comunicări diacon D. Budescu, d-nii Șt. Ciobanu și C. Mihai, învățători etc.

Școala își anunță și ea deschiderea cursurilor pentru 15 Octombrie a. c. Cursurile sunt de o extremă importanță. Un prospect al condițiilor de admitere și-a programului cursurilor a fost publicat în unul din nuemerile trecute ale ziarului „Românul”. Și școala va merge, progresând, căci are în fruntea sa oameni serioși, capabili și de muncă. La o asemenea școală, de educație cooperativă, ar fi de dorit

ca și Ardealul să poată trimite câteva elemente unde mișcarea cooperativă fiind abia la început se simte de sigur o nevoie mult mai mare decât la noi de oameni pregătiți în această direcție.

În ce ne privește felicităm călduros pe domnii inițiatori, cărora le dorim din inimă izbândă deplină și îndemnăm întreaga suflare românească dela sate, în special preoții și învățătorii, a da cel mai larg sprijin unei așa de nobile și laudabile inițiative.

Semnalul de desrobire a mișcării noastre cooperative a fost dat. Urăm ca el să-și aibă răsunetul meritat. E destulă putere în poporul acesta pentru ca el să se poată ridica prin el însuși, fără ajutorul și amestecul celor puternici, care adesea sunt și cei interesați.

Lucrătorii din industria mare (afară de cei din petrol), sunt, după datele statistice cele mai recente, în număr de 46.280, — 37.122 bărbați și 9.158 femei, dintre cari numai în Ilfov, adică județul care cuprinde Bucureștii, sunt întrebuințați în industria mare 15.742, după care urmează de îndată jud. Prahova cu 5.568, apoi Covurlui cu 3.816 etc. Iașul, abia are 1925 de lucrători, ceea ce dovedește cât de în urmă a rămas vechea capitală a Moldovii din punctul de vedere a dezvoltării industriei mari.

Privind numărul lucrătorilor după etate, nu se va crede că cel mai mare contingent îl dau tinerii între 16 și 20 de ani, cu 11.034; urmează cei între 21 și 25 de ani cu 7227, cei între 26—30 cu 7395 etc.

Salariile ce li se plătesc sunt cât se poate de mici. Până la 1 leu pe zi, 3309; între 1 leu și 2 lei, 12.178; între 2 lei și 3 lei, 15.447; între 3 lei și 4 lei 7180; între 4 și 5 lei, 4.153; peste 10 lei pe zi numai 128.

Datele statistice și mai ales cele cu privire la salarii, ne arată că lucrătorii mării noastre industrii sunt cu drept cuvânt une-ori, îndreptățiți de a se pune în ...grevă.

Statistica petrolului pare a fi, după datele oficiale, următoarea pe anul expirat 1911:

S'a produs în anul expirat 1911 un număr de tone de 1.544.072.

Se întrebuințează în industria petrolului un număr de 7496 de lucrători, dintre cari numai în Prahova 5899.

Carierele de peatră și exploatarea lor. În toată România sunt 63 de cariere de peatră, care au produs în exploatare anul trecut 342.215 metri cubi.

Acest material e repartizat astfel: peatră brută, 147.161 m. c.; peatră cioplită, 12.021 m. c.; pietriș, 54.788 m. c.; nisip, 42.632 m. c.; diverse materii industriale, 86.613 m. c.

În toate carierele de peatră nu s'au întrebuințat decât 1573 de lucrători.

Alex. Cusin.

Cronica feminină

Moda.

Vara, cu frumsetile și plăcerile ei a pe drum să ne lase. Soția toamnei, ne vestește că trebuie să ne îngrijim de vestimente mai calde. Prin vitrinele prăvăliilor s'au ivit pălăriile de iarnă, iar în locul dantelelor ușoare au apărut blănele călduroase! Când vântul atât de rece sueră pe lângă noi, ne place să vedem blănăriile.

Jurnalele de modă vestese și anul acesta blana ca articolul cel mai căutat, chiar și pe pălării se vor folosi mult blănăriile de găteală.

Pălării velur, formă simplă, sunt și anul acesta la modă.

Dar și la pălării variația e foarte mare, așa că ușor putem alege ce ni se potrivește mai bine.

Costumurile se mențin. Mătasea și-a făcut deja iară loc — mătasea, catifeaua și plușul încep se domineze iarăși. Catifeaua vânăta închis la fete, iar pentru doamne plușul și catifeaua neagră formează vestimentele de gală —, dar pentru că ele s'au ivit iarăși la modă, nu urmează că trebuie să avem fiecare haină de catifea.

Cine-și permite luxul de-a purta haină de catifea, trebuie să aibă și automobil, sau cel puțin trăsură

trasă de doi roibi frumoși, căci a merge cu haină de catifea pe jos prin noroiul de care satele, ba și orașele noastre sunt bogate, înseamnă a te face ridicol.

Am accentuat, de multe ori, că trebuie să chibzuim totdeauna ce se potrivește cu etatea, cu rangul, cu situația socială, dar mai cu seama cu starea noastră materială și dacă în jurnalele de modă vedem, că născută regină sau principesă, ori soția vre-unui milionar sau bancher și-a făcut costum de mătase sau catifea nu urmează, că trebuie să avem și noi la fol. Acum și-au făcut așa pentru că așa îmbrăcate le dă mână la mână în automobil, dar nu pleacă pe jos nici un pas. În genere când ne facem vestimentele trebuie să ținem cont de toate cele din jurul nostru. Să judecăm că ce se potrivește și cu starea noastră, cu locuința în care stăm și cu oamenii între cari trăim.

La procurarea costumelor de iarnă numai atunci ne apropiem de pluș, mătasă și catifea, dacă are toată starea cuvenită — ca să se potrivească cele din jurul nostru cu îmbrăcămintea. — La pluș, mătasa și catifea trebuie să ai și saloane și dacă n'ai, nu-ți va fi un năcaz, dar atunci lasă și plușul și mătasea și catifeaua celor la cari se cuvine, căci deosebire trebuie să fie — trebuie să judecăm că ce se cuvine și ce potrivește soția unui bancher nu poate a unui funcționar, profesor, sau avocat — care nu-i capitalist — și care sudoarea feței adună bănișorii de lipsă pentru trai.

Stofe practice pentru costumuri elegante și potrivite pentru starea noastră a Românilor sunt stofele englezești, scheviotul și postavul.

Colorile pentru timpul de iarnă sunt mai practice cele închise. Negru, vânt închis, lila, de culoarea penei coapte, e o culoare tot atât de aleasă, pe cât e albastră, e culoarea lila deschis pentru costumuri de iarnă.

Pregătirea, modelul ce ni-l alegem pentru pregătirea vestimentelor de iarnă, încă trebuie să fie potrivit cu împrejurările.

O haină, un costum mai simplu totdeauna arată gust mai ales, și mai distins, decât prea multele giule și zorzoane.

Și dela croial hainelor depinde mult eleganța, și la privire la aceasta trebuie să avem în vedere starea noastră, căci eroiul potrivit pentru o talie svelta nu va fi tot așa și pentru una mai durdulie și iarăși în contra.

Ziarele de modă ne aduc și pentru vestimente o bogată variație, încât ușor putem afla ce ne prăiește mai bine. Numai puțină chibzuială, și luat puțină în considerare și sfatul cosătoresei, care mai bine știe să face deosebirea între ce e bine și ce nu și alegerea va fi totdeauna nimerită.

Ombra.

Bibliografie

A apărut:

„Cultura creștină” revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Cultura creștină: După publicarea bulei odioase — Bulla „Christifideles graeci”. Pe marginea bulei „Christifideles graeci”: I. Notițe dogmatice privitoare la bullă (Dr. Alexandru Rusu). II. Ce spun canoanele privitoare la bullă? (Dr. Alexandru Rusu). III. Considerațiuni liturgice și bulla (Senior). IV. Bulla în fața istoriei (Senior). Dr. Alexandru Rusu: Ritul românesc. Telefon.

Din public.

(Pentru forma și cuprinsul celor cuprinse în rubrica aceasta redacția „Românului” nu primește răspunderea.)

Cu durere am aflat, că știrea mincinoasă dată de un ziar interesat din Budapesta, că institutul nostru de ajutoare „Salvator” ar fi fost oprit din oficiu de tribunalul din Eszék a-și mai continua activitatea și că institutul nostru n'ar fi în stare să satisfacă îndatoririlor ce a luat asupra-și — a putut să afle crezământ și în coloanele „Revistei Economice” din Sibiu.

Anunțăm publicul că pe calomnatori interesați din Budapesta (Közgazdasági és biztostási lapok) i-am împrocuesat și declarăm că institutul nostru e așezat pe temelii cele mai solide, veșnic gata să mulțamească pe clienții săi.

„Salvator”

Asociație internațională de ajutoare.

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(198)

— Urmare —

„Nu, nu, zicea el frumos, zâmbind și re-
tinzând mâna generoasă; ați putut gândi ca eu...
Nu-i domnule, eu îmi cunosc datoria; dacă pot
plăti, o voi face și în mod gratuit; nu vă su-
părați, totul va fi gata mâine; binevoiiți a vă
scrie aici adresa, nu veți avea nici măcar să
vă deranjați; vi se va comunica aceea ce vă
interesează.”

Imprecinatul încântat se întorcea acasă și
și zicea cu entuziasm:

„Ei bine, în sfârșit, iată un om cum ne-ar
trebui câteva mii; fără exagerare e o perlă fină
cumul acesta!”

„Dar el așteaptă o zi, o a doua, apoi o a
treia zi; în dimineața celei de a patra, ne vă-
zînd încă să vină ceva, se înapoiază la grefă,
se informează... nici nu se scuturase praful de
pe dosarul lui. El se apropia cu precauție de
perla fină.”

„Iertați-mă, vă rog, zise Cicikof luând gra-
ție ambele mâni ale omului său, suntem lite-
ral năpădiți de afaceri, dar pentru mâine va fi
gata, cum v'am spus; da, mâine, mâine, căci am
și eu conștiință.”

Și toate aceste vorbe bune erau însoțite
de un ton afectuos și de poze încântătoare. Dar
nici a doua zi, nici în cea următoare nici în
cele următoare, nimic nu se aduse dela grefă.
Imprecinatul, după ce a petrecut departe de ai
săi vre-o cincisprezece zile, ori chiar o lună la
oraș reflecta, se informa mai deapreape, și află
că numai pentru simpli comisi ar fi să dea ceva.

„Bun, foarte bine; uite să dau o rublă la
cartea trei de aici.”

— Nu, nu dați decât unuia singur, dar o
hârtie albă.¹⁾

— Cum; o hârtie albă unui mic comis?
A-la glumești!

— Nu vă supărați, va fi întocmai cum
spuneți; din biletul d-voastră alb va fi de sigur
o rublă ori două pentru comisi, restul va merge
la superiorul lor.”

După o asemenea explicație, imprecinatul
se lovia peste frunte și fulgera, în forul lui in-
terior, împotriva noilor izuri ale peșterilor și-
canei, prin cari este jefuit cu blândețea, hoțit
cu manieră și ruinat în chip nobil de niște rafi-
nați. Mai înainte, cel puțin știa numai decât ce
și să faci: prezentați funcționarului în mâinile
cărui putea să se oprească afacerea, un roșu, o
simplă hârtie de zece și mașina se mișca. Tre-
buie un alb astăzi, și pierzi săptămâni întregi
până să știi cui să-l dai. Să le ia dracul ma-
năile lor delicate, vorbele lor delicate, vorbele
lor frumoase și rafinatele lor! Imprecinatul
are în totdeauna motiv să se plângă, nu zice nu;
dar să vedem, nu e aci ceva câștigat?

D-voastră vedeți bine că șefii sunt azi
oamenii cei mai curați și cei mai nobili din
lume, comisi numai și scriitorii mărunți sunt
poate mult mai lacomi decât au fost odinioară
șefii lor de moda veche.

Un câmp mai vast și de un mai bun raport
se deschise în curând pentru Cicikof. Se for-
mase o comisiune pentru construirea unui edi-
ficiu considerabil, a unei mari clădiri a coroanei:
el se strecură în comisiunea aceasta și ajunse
în scurtă vreme unul din membrii cei mai activi.
Comisiunea aceasta se puse pe lucru fără întâr-
ziere și numi un comitet din care el fu rugat
să facă parte, și pe care îl domină având aerul
că se supune la toți, având în vedere că era
din toți cel mai tânăr. Comisiunea bătu pe loc
șase ani buni fără ca clădirea să se poată o
jumătate de picior de-asupra fundațiilor, fie
că clima punea piedeci, fie că materialurile lo-
calității, nevalorind nimic pentru clădiri mari,
necesitau, nu fără multe cheltuieli și năcaz, ale-

gerea de materialuri dintr'o altă provincie. Și,
cum se plătiseră cele trei sferturi de materia-
luri date la o parte, fiecare membru al comi-
siunei trebuia să ia asuprași de a descurca te-
renul, iar în schimb avea dreptul să-și clădească
dacă îi place, fiecare pentru sine, o drăguță
casă, după sistemul de fațadă adoptat de oraș
și trebuie să facem dreptate domnilor acestora
spunând că toți s'au pretat la lucrul acesta cu
toată plăcerea. Din fericire pentru ei terenul
unde clădiră, deși variat, se găsi a fi cu mult
de mai bună calitate decât cel destruat pentru
stabilimentul public.

Singurul între toți membrii comisiei, Cici-
kof păru a nu clădi nimic, el n'avea familie, și
nu știa de fel, atâtea afaceri avea, unde și cum
își câștigă hrana și se adăpostesc peste noapte
cocoșețul și ai săi, cari formau singura lui pro-
prietate sub soare. Totuși un observator ar fi
băgat de seamă de sigur că el se îndepărta pu-
țin câte puțin dela regulele de contineță abso-
lută și generală pe cari le impusese cu religio-
sitate la început; în sfârșit, el puse un capăt
acestui post lung de care se uimea lumea; el
probă că după ce a făcut încercări asupra voin-
ței și simțurilor sale, tocmai la vârsta când
cineva poate să răspundă așa de rău de sine,
n'a devenit pentru aceasta indiferent la orice
bucurie. În afară de necesar se văzu apărând la
el superflu-ul: își tocmi un bucătar destul de
bun. Comandă din Moscova o duzină de cămăși
fine de pânză de Olanda și o paniavă catifelată.
cum nu se mai văzuse încă în toată provincia.
Aceasta fu epoca când adopta pentru hainele
lui de oraș culorile scortșoară și roșu cu place
de aur, cărora le-a rămas credincios toată viața;
își cumpără doi cai drăguți pe cari îi mână
singur, în vederea mai ales de a desăvârși edu-
cația aceluia pe care micul cocoș îl prindea
în gura de ham, crezând cu drept cuvânt că
gâtul calului înainteaș trebuie să aibă toată mlă-
dioșia unui gât de lebădă; luă obișnuința apei
de Colonia, spongii fine și săpun suprafin pen-
tru toaleta lui de fiecare zi; ba era cu de ace-
stea chiar prea risipitor, iar cosmeticurile îl
costau o sumă de parale, dar deși trecea de
om calie, nu se uita la cheltuială, mai ales
atunci când era vorba să-și întrețină catifelatul
obrajilor, mlădioșia și fragezimea pielii sale.

N-am vorbit până acum despre șeful ac-
stui tribunal pe lângă care eroul nostru știuse
atât de glorioasă să-și creieze o bună poziție;
fiindcă acest pretins magistrat nu era decât un
macat umplut cu puf de găște grase. Acest ma-
cat uzat lăsa deja să sârbde fulgul în toate păr-
țile, fără să-i pese dacă incomodează pe cei ce
sunt de desubt. Deodată el fu așezat departe,
și se trimise ca magistrat, ca funcționar serios,
un militar, un fost luptător, ba mai mult, vai!
un dușman declarat al venalității, și a tot ce
aduce pe departe ori pe deaproape cu nedrep-
tate. De a doua zi după sosirea lui, el își în-
spăimântă lumea lui; cerea socoteli, se arăta
extrem de minuțios; văzu greșeli, găsi deficit
în casse; șapte ori opt case burgheze noi de
tot și grațios expuse, cea mai drăguță podoabă
a orașului, îl isbiră și îi făcură spiritul lui cu
adevărat inchizitorial. Incurând din asta se născu
o zarvă, o zăpăceală generală; douăzeci de func-
ționari fuseseră fără milă scoși din serviciu;
frumoasele case, dragostile lor, fuseseră seves-
trate de către fisc și trecură fie la stabilimente
de caritate, fie la școli de cantoniști copiii de
trupă. Toate acestea erau puful vechiului pat
de fulgi; omul zilei suflă asupra lui ca un suflu
din foale și Cicikof suferi mai mult decât toți
de toate aceste sfezi. Aerul lui blând, delicat și
distrat nu folosi nimic, și din capul locului bă-
trânul brav îl întimpină din instinct cu aver-
siune.

Acest ex-răsboinic mânuia sabia de mi-
nune; dar în noua lui carieră nu putea mânuia
sabia multă vreme așa; destul de versat în
stratageme, nu cunoaște absolut nimic din vic-
leniile din timp de pace ale administrațiunei,
justiției, așa că după o lună ori două, cu un
aer de inocență, de supunere, de conformitate
de părere ori de sentiment, câțiva funcționari
reușiră să se facă suportaiți mai întâi și bine
veniți în urmă, iar mânuitorul de sabie se afla,
fără a înțelege nimic, cu tot dinadinsul la dis-
crețiunea unui pumn de pungași pe cari el îi
luă drept niște oameni credincioși și drepti.
El avu vreme de trei zile vizite, cui să istori-

sească marea lui întreprindere, și fu auzit fel-
citându-se că a știut să se feliците de a fi știut
să aleagă din toată această lume mai mulți oa-
meni siguri și capabili. Funcționarii cari nu su-
feriseră de fel de vijelie pătruseră adânc spi-
ritul și caracterul lui; nu era unul care să nu
se afișeze în ochii lui la orice ocazie ca un mare
persecutor al șarlataniilor. Favoriții, urmăreau
în toate afacerile, nedreptatea cu aceeaș ardoare
cu care pescarii de pe Volga urmăresc nisetrul
pentru grăsimile lui, ouăle și cartilajele lui; ei
făcură o pescărie așa de bună din șicană rea și
din ticăloșii, că fiecare din ei avu în foarte
scurtă vreme un bun căpituș de mai multe
mii de ruble drăgălaşe.

Atunci câțiva din cei concediați, intrând
pe semne cu tot dinadinsul pe căile adevărului
și al dreptății, fură reintregrați în serviciu, dar
Cicikof nu reuși la aceasta cu nici un chip; în
zadar a învățit el șuruburile cele mari, și n'a
cruțat bunele hârtii de recomandare ale lui
Khovansky cu domnul prim secretar, care avea,
fără a părea, înalta direcție a nasului Excele-
nței Sale, nu isprăvi nimic. Onorabilul general
era așa făcut că, deși era purtat în general,
fără știrea lui de moș, când avea în cap o idee
a parte, o idee temace, aceasta era ținută în
el; și asta nimeni nu i-o putea scoate din creier.
Tot ce putu obține pentru eroul nostru obilul și
completul secretar, fu retragerea mențiunii
desonorate care păta statele sale de serviciu, și
în privința aceasta chiar el nu aduse la aceste
gânduri bune pe general decât făcând apel la
mila lui, zăgrăvind-i în culorile cele mai vii
situația desperată a familiei bietului Cicikof,
care era orfan, celibatar și prea puțin de plâns.

„Haide, răbdare! am fost undița, ea s'a
acățat în rădăcina și așa s'a rupt; adio cu pes-
cutul pentru astăzi; e de reînțepit, alta: to-
tul!” Cu aceasta el adoptă diferite rezoluții
eroice și demne de el, între altele de a-și în-
cepe dela cap cariera cu toată munca excesivă
și toate privațiunile pe cari și-le impusese atât
de înțelepțește și cu atâta putere la douăzeci
de ani, ca să urce din nou dela baza însăși a
scării fără a atinge masa destul de rotundă de
economii formate cu atâtea griji și cu atâta
drag.

Cicikof trebui să treacă într'un alt oraș;
acolo, cum era cu total necunoscut el găsi în-
tăele luni destul de aspre; apoi schimbă aproape
una după alta de două ori de trei ori ca să nu
stea fără de lucru campostan necurătenie și
lipsă de demnitate. Cicikof, omul cel mai în-
clinat pentru eleganță, obligat să staționeze
ore lungi în mijlocul unor oameni plini de no-
roiu și fără rufărie, rămănea singur curat, de
sigur în fundul sufletului mai mult decât pe el,
dar avea pasiunea meselor de lemn cu lustru
și a fotoliului acoperit cu marochin. Neodată,
de sigur nu și-ar fi permis, în uitarea con-
versației, un cuvânt necuviincios; cât nu trebuia
decă să ofteze văzând pe alții, în cuvântările
lor demne de dispreț, că se obțin dela orice
bună cuviință și, ceea ce este încă o gravă di-
sonanță dela toată această considerație care se
datorează fără îndoială titlului și rangului! Noi
suntem foarte siguri că cititorul va afla cu plă-
cere că Pavel Ivanovici schimba rufăria tot a
doua zi ba chiar în fiecare zi în vremea căldu-
rilor mari, în Iulie. Cel mai mic miros urât îl
rânia foarte simțitor, până într'atât încât când
mieul cocoșat îi trăgea hainele ori cismele, el
ținea la nas o floare ori o sticlă cu esență, deși
acest om nu simți răncezeala ca mai târziu Pe-
trușca; el avea nervi de domnișoară tânără, și
ca urmare avea să sufere crud într'un cerc de
oameni cari miroseau a rachiu, a usturoi și a
tutun, și nu aveau de fel sentimentul a ceea ce
e bine ori rău în limbaj și în maniere. Din
fraget și gras cum fusese, el ajunse în câteva
luni foarte slab și de o paliditate cătând în
verde, atunci, dacă se revivia în oglindă, n'o mai
facea decât ca să se radă, și de fiecare dată își
zicea: „Doamne, cât m'am urățit!” După care
el întorcea oglinda ca să nu se mai vadă. Dar
îndura toate aceste mortificațiuni ca un curaj
neimblânzit, cu o resemnare de neînvins, de care
a fost pe dreptul recompensat prin primirea fa-
vorabilă care se făcu cererii sale de a trece în
serviciul vămilor.

(Va urma.)

1) De douăzeci și cinci de ruble.

Kiss András

croitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușterilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de croitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l'am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l-am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă:

Kiss András
croitor pentru bărbați.

(K 354)

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Li 72—60

Cu deslușiri servesc.

Călătoria din Alpi 1912

FIAT

primește ca unica
mașină austriacă

Prețul TEAM

UZINELE FIAT A. G. Viena, I., Kärtner-
ring 15. Filiala ungurească: BUDAPESTA,
V, Szabadság-tér 18.

E 295—5

Nou atelier pentru gravură de firme!

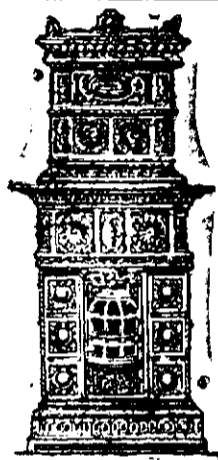
Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZEL-
LER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad,
piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier
modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la
cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că pri-
mește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu
prețuri convenabile și pe lângă servi-
ciu prompt și conștiințios.

Schö 64—30)

Comandele se execută imediat.

Stofele alese de Direcțiune luate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306—20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347—156

magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cotate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

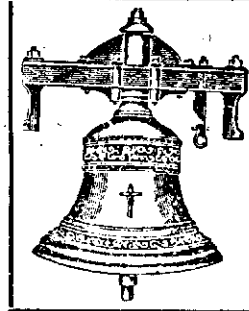
(Cl. 217—120)

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu ::: prețuri moderate. :::

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

.: Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. .:

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată : pe motor de vapor : [Ho 5—] Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ **ARAD** ≡

Forray utca n-rul 2.

Postavuri de reverenzi, brâuri, preoțești, roșii, vâșii, nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit **noutățile de toamnă** în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parcheturi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte : : articole cari nu se pot toate înșira : :

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți :

(Ja 329—20)

H 381

Una spune
celeilalte !!

că totuși
mașinele de cusut
„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.

ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

Ingrijivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esecchiană de ajutorare Reciprocă”.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21—80 ani pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membru i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membru prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 50—80 ani n'au drept la rente. După 3 ani de membru toate plătirile se pot sista, rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. — Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și tace de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membru rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membru, solvim erezilor suma asigurată.

Liquidările se fac strict în senzul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15,000.000 cor. și peste 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

ASOCIAȚIA ESECHIANA DE AJUTORARE
Direcțiunea pentru Ungaria :

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-
utca 4., I. emelet.)

Institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra **infracțiilor (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.**

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	"	119,830.992.—
(viață	"	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vânzare ocazională!

Prețuri foarte ieftine!

Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.

Nu dați ascultare reclamelor răsunătoare, fiindcă este în interesul d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.

Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:

<p>Dantele dela 2 fil. Tesături de dantele dela 50 fil. Gulere de dantele în orice fason. Decoruri pentru haine, în orice execuție. Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fil. Ciorapi de mătăasă, moulin în orice culoare, cor. 1'10. Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1'— Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2'40. Ciorapi cu vârgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1'20 Ciorapi pentru băieți, în orice mărime dela 30 fil. Ciorapi de mătăasă pentru femei 4 cor. Mănuși de ață 40 fil. Mănuși lungi de mătăasă 3 cor. Mănuși de piele glacé lungi cor. 3'60 fil.</p>	<p>Năfrâmi de buzunar de batist pentru femei 20 fil. Tricouri de vară pentru copii 50 fil. Batist pentru scutirea corsetului 60 fil. Jupoaane de lister și clot cu crețele duble 3 coroane. Jupoaane de mătăasă taft în orice culoare c. 7. Talii de mătăasă 6 cor. Talii de batist cor. 2'40 fil. Halaturi de delin, execuție frumoasă 6—6'50 coroane. Cămeși pentru femei din șifon „R”. 1'60 cor. Pantaloni pentru femei din șifon „R” 1'80 „ Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2'60 cor. Cămeși de zefir fără guler 2'80 cor.</p>	<p>Cămeși albe din șifon „R” pentru bărbați 1'98 cor. Cămeși de noapte din șifon R. 2'60 cor. Pantaloni albi, croi francez, Köpper I, 2'80 cor. Gulere pentru bărbați, calit. I. 30 și 12 fil. Manșete pentru bărbați „ ” 40 fil. Bretele în orice culoare 70 fil. Cravate de mătăasă p. bărbați 30 fil. Ploiere pentru bărbați și dame 2'80 cor. Albituri fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu. Mătăsuri tatft și messalin, dantele și țesături de dantele, asortiment foarte bogat. Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.</p>
--	--	---

==== **Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra.** =====

Prețuri ieftine!

Telefon: 932.

[Ge 304]

Cu stimă: **Magazinul de dantele (Csipkeáruház).**

Atențiune! Mare asortiment de Madeira.

Mare asortiment de dantele și țesături de dantele.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului
de la 1 Octomvrie 1912.

Bo 395-3

Dr. Victor Bontescu
advocat Hâtszeg.

Caut

în finit românese un post de subnotar sistemizat,
unde voi fi asigurat, că în scurt timp pot
ajunge notar și îmi pot crea viitorul. Sunt
necăsătorit de caracter solid, vorbesc perfect
româna, magiara și germana și dispun de atestate
foarte bune.

Eventuale oferte sunt a se trimite
administrației acestui ziar. (Po 394-1)

Caut persoane din România, cărora le a-și
furniza

ultoaie cu rădăcină

de orice soiuri. Ași încheia contract pe mai
mulți ani.

A se adresa până în 1 Noemvrie lui.

Căsap Mitru, econom
Ménés nr. 225 (com. Aradului.)

(Ca 397-5)

Aviz

Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am
deschis

cancelarie advocațională

la Lugos, Piața Isabela nr. 18 (Casa proprie).

Cu stimă:

Dr. Virgil Beșan,
advocat.

(Be 399-3)

ANUNȚ.

Într-o cancelarie advocațională din Arad află
aplicare cu 1 Octomvrie 1912.

Un candidat de avocat

cu praxă completă.

Reflectanții să se adreseze la administrația
ziarului „Românul.”

De închiriat

de la 1 Noemvrie 2 săli mari și luminoase pen-
tru ateliere sau birouri, în Palatul Teatrului,
jumătate etaj, la Hoffmann Sándor. (Ho 386-5)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum
și hârtie și revizite de seris se capătă cu pre-
țuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad,
Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Li 307-100)

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria mea
advocațională. Plata o staverim după înțelegere
reciprocă.

Dr. Aurel Cioban

advocat Lipova (Lippa).

G 385-5

De vândut

la jugăre pământ arător, în hotarul Cuvinului.
A se adresa: vând. **Arato Gáborné**,
A 384-3 Györök, Magyar utca 101 sz.

Caut

**un candidat cu praxă
bună și un scriitor**

cu scrisoare frumoasă. Reflectanții sunt rugați
a se adresa la subscrisul

B. P. Harșianu, avocat

Sibiu—Nagyszében.

Ha 356-5

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria

subscrisului **Dr. Iustin Petruțiu**, adv.

(Pe 337)

Chișineu (Kisjenő).

Se primește

Un sodal iscusit

în bransa de pălării și articii de modă pentru
bărbați, cari cunosc perfect limba maghiară,
germană și română.

Oferte detaliate sunt a se adresa către
firma **Emmer Ferencz** utóda **Welsmayr Ferencz**,
Timișoara (Temesvár) Ve 332-3

Apotecă

în comună curat românească cu medic în loc
și doi medici în raion, fabrică și mai multe
oficii piață de săptămână și târguri de țară, cu
raion, foarte mare e de vândut. Adresa la ad-
ministrația Românilor. Ca 312-6

**Prăvălie de instrumente muzicale
de vânzare.**

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei,
se vând totfelul de instrumente muzicale,
violini pentru începători, harmonice, goarne
și instrumente de suflat, cu prețuri foarte
scăzute.

Vasváry K. I.

Va 330-3

Arad. str. Asztalos nr. 5.

Concurs.

Direcțiunea însoțirii creștine de consum și
valorizare din Șomeuta-Mare și jur prin acea-
sta publică concurs pentru un conducător de
prăvălie specialist în afacerile de băcănie și fe-
rărie, afară de aceasta cel ales se pretinde să
cunoască limba română și cea maghiară și să
depună o cauțiune de cel puțin 2000 cor.

Plata va fi cor. 100 — lunar evartir în
natură sau ecvivalent de evartir cor. 240 și 1/2%
după circulațiunea anuală.

Ceice dorește a ocupa acest post au să do-
vedească cu certificate că sunt apți de a con-
duce o prăvălie și că pot satisface și celorlalte
condițiuni din concurs și au de a-și înainta ce-
rerile dimpreună cu documentele necesare di-
recțiunei însoțirii cel mult până în 30 Sept.
st. n. a. c.

Șomeuta-Mare la 9 Sept. 1912.

Insoțirea creștină de consum și va-
lorizare din Șomeuta-Mare și jur.

(Ci 393-2)

Necon condiționat

trebuințele d-voastre de

haine, ghete, pălării și modă pentru bărbați

să le procurați dela marele magazin a lui

Korányi Jenő

Arad, piața Libertății (Szabadság-tér).

Prețuri foarte ieftine. Asortiment foarte bogat.

(Ko 358-10).

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Förray pe piața
SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul
vechi nu le mai lucrăm din cauciuc,
ci din cele mai nouă materii in-
ventate, cari sunt fără nici un
miros și gust, nu se tocesc și
:: :: nu se frâng. :: ::

**Lucrări în aur și platină executăm
pe lângă prețurile cele mai moderate.**

med. **BERTALAN KURZER** și
ERNŐ VIDOR de Márfa.

(Ka 154-30)

(E 382-12)

SANATORUL JÁNOS

: **obstetrică** :
și **gynecologie**

o o o

Profesor: **Dr. BÄCKER**
JOZSEF. — Medic-șef:
Dr. TÓTH GEDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.**Gratis**

nu, dar pentru prețuri foarte
ieftine poți să cumperi cele mai
bune oroloage, oroloage cu pen-
dul, de părete și deșteptătoare,
precum și bijuterii de aur și
argint și articii optici

STROBL JOZSEF

oiasornicar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

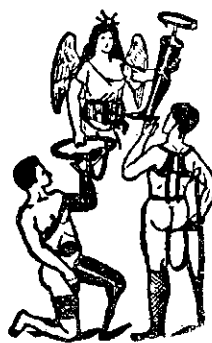
Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oro-
loage ofer garanță. S 363-30

SIGISMUND LAUTER

mănușer și bandagist.

VĂRȘET—Versecz Promenada Andrássy
(Edificiul „Casei de păstrare“.)

Oferă **bandage** proprii recomandate de
cei mai buni medici, **cor-
sete, bandage pentru
pânțec, irigatoare,
suspensorii, vată** (bum-
bae), **legătoare**, apoi
cele mai excelente pre-
zervative pentru femei
și bărbați, mănuși și
parfumuri, cu prețurile
cele mai convenabile.

Serviciu prompt!

(La 373-1.)

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT

ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștiințez pe on. public, că
în bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
cât se poate de moderate. Comande primesc
atât în loc, cât și în provincie. Rugând spri-
jinul on. public român semnez

(Co 105-50)

Cu stimă
Teodor Cioban.

[Se 71.]

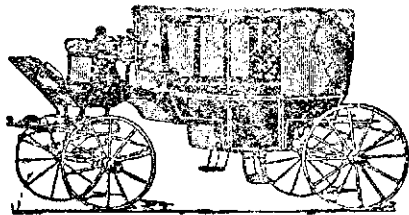

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
 Hermannsplatz 8, etagiul I.
 Palatul Habermann. (Nagyszeben).

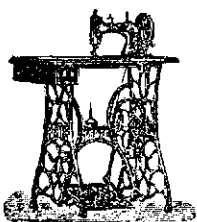
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVAROS
 str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
 fabricant de trăsuri și autocaroserie
 : furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
 melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.
 Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.
 (Ko 98—30)

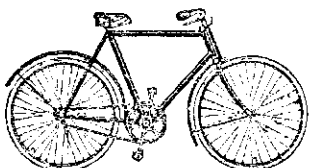

CUCHT HUGO
 mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becker 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.
 MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.
 ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzuar aparate de electrizat.
 IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Ko 111—30

Mme **B. GOLDSTEIN**
 Brașov, str. Kloster 33.
 „Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice artelii în bransa aceasta. — Rog să cereți prețurent — Ilustrat. —

[Go 262—53]

CORSETT CHIC

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrássy-u. 18.

Recomând numai fabricate de clasa

primă ca: **cuțite de buzuar, bri-ciuri de ras, foar-feci de oțel, instru-mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-dină, bantage; legături la curarea mor-burilor se efeptuiește prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efeptuiesc garanție de oameni experți.**

AVIZ!
 Am onoare a aviza onora public, că a sosit în mare tranport apa minerală de **malnaș**

cea mai plăcută apă pentru v
 Cu stimă
Rubinstein Mór, Arad

Dacă îți asudă picioarele între-
 înteză renumita (E 170—)

„Cremă de piu a lui ERÉNYI

1 borcan mare . . . 1 cor.
 1 borcan mic . . . 60 fil.

Se poate cumpăra în toate droghet-prăvăliile de galduterii și ghetete și în to-bărbierii, precum și dela preparatoru-

TIVADAR ERÉNYI

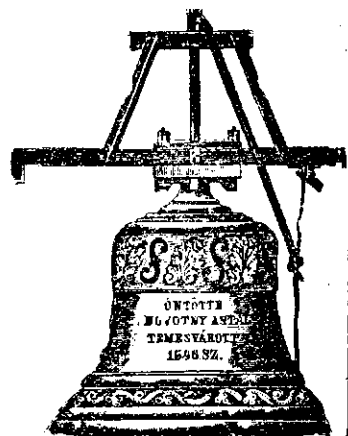
ARAD, Strada Anlich Lajos n-rul

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoră de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alu-

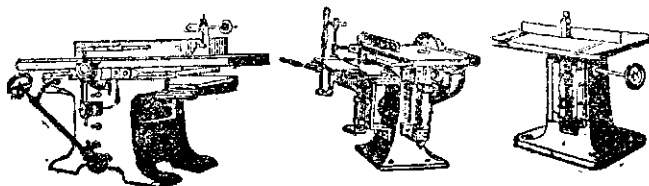
ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făgrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Orova Károly, inginer-mechanic diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24. — Telefon 146—38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate:

TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.

SPECIALITĂȚI: Herestraie rapide și cu două tăisuri instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.
 Mare deposit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsarilor și inginerilor!

Condițiuni favorabile de plată!

[O 46—]

Catalog trimit gratuit.

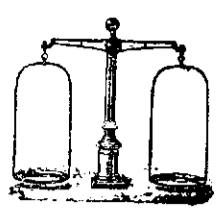
Ceva cuvinte asupra boalelor secrete!

Trist, — dar în realitate adevărat că în vremea noastră e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari pierd ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și adâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. Că timpul suprem ca aceste stări îngrozitoare să se termine la capăt. Trebuie să fie ceva care să dea tinerimei noastre binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie ceva căruiia omii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns să se adreseze la destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să se adreseze unui astfel de medic specialist, conștiințos, care să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și să ajute și morburilor ce deja eventual există, atunci când va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop Institutul renumit în toată țara al **Dr.-ului PALOCZ**, de la spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Kör-
től, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește și femeile) de a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci când va înceta existența boalelor secrete.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ a făcut deja de ani de zile repede și radical cu metoda proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai grele, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și spinării, începuturile de confuzie a minții, urticarie, onanție și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, pierderea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, ranele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În cece privește cura, deținerea nu este piedică, căci dacă ceva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în scris) și de ajuns a se înălțura numai marca de răsunet). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite scrisorile. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m. Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noiembrie IV., Muzeum-körut 13.

În lucrătoarea electrottehnică și mecanică și institutul concesionat de autorități de instalații electrice.

ALFRED POLATSCHIK
Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucrează: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de precizie pentru farmaceutici, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78-30)

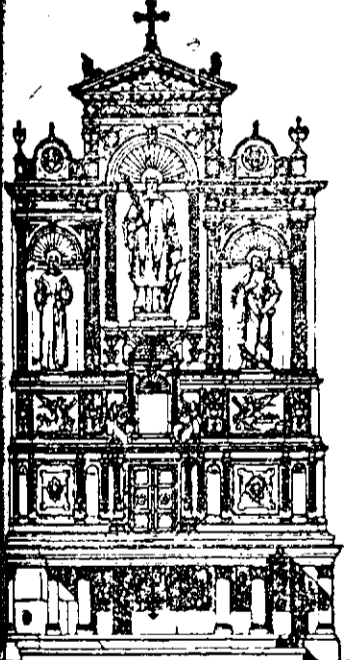
A. 33-50
Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

stabiliment industrial de ciment, în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind. (Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, columne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de orice lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltueli și planuri pentru pod de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Bittenbinder Józset,

sculptor și arhitect de altare
Temesvár-Erzsébetváros
Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scene de spovedanie, Sicriul Domnului, Grota Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, strâni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc oriunde pe cheltuiala mea proprie.

(Bi 53-52)

Preparatele „BLEYER“:

Cremă Iona 1 cor.
 „ săpun 1 cor.
PUDRA „ 1 cor.

PARFUMURI veritabile franceze dela 2 cor. până la 30 cor., în orice preț. La comenzi de 10 cor. expediarea o face francată farmacia „ILLES PROFETA” a lui

BLEYER
BUDAPESTA, VIII., Strada Illés n-rul 15.
(În colțul străzii Prater.)
(E 151-10)

KNUTH
BUDAPEST VII.

KÁROLY
GARAY-UTCZA 6-10

Apaducte

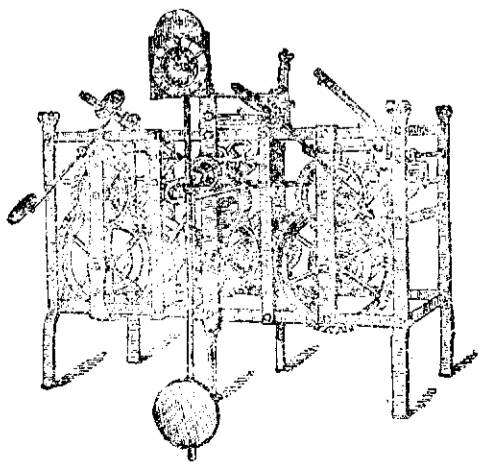
Incalzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

KNUTH KÁROLY inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Iosif.
BUDAPEST, VII. Garay-utca 6-10 sz.

(E 268-20)

PAPP K.

orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.
Temesvár-Gyárvaros,
Fő-utca 34.

OROLOGAGE de TURN
construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astor-fel de orologe să efectueze conștiințos și ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Prețurile de fabricare de gheantă, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

Pa 62-30

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Rachiu fin de prune,

ieftin se vinde la *Vlaicu George*
Solymos nr. 66 up. Mária-Radna.
(Va 400—1)

CREMĂ PENTRU FAȚĂ

pudre, parfumuri, apă de Colonia,
peril pentru dinți, păr și haine,
pleptene, ace pentru păr etc., de
calitatea cea mai bună, — mare as-
sortiment — se pot căpăta în dro-
gheria (To 204—10)

Török Andor és Társa
Arad, Andrassy-tér 20. Telefon 900.

Un candidat de avocat
află aplicare în cancelaria advocațională
a lui

(O 300—6) **Dr. Nistor Oprean,**
Nagyszentmiklós.

CAUT CA ECONOAMĂ

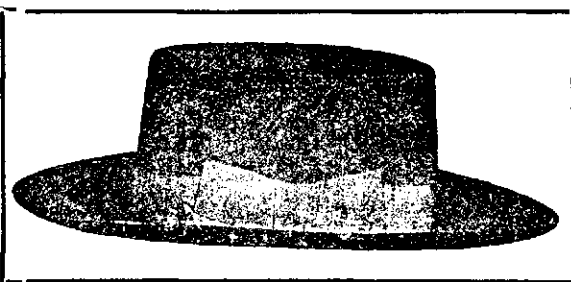
o femeie onestă cultă și presen-
tibilă vărsată în afacerile casnice,
menaj și cusut, ce se recere pe
lângă creșterea unei fetițe de
14 ani. Etatea până la 45 ani,
oferțele se vor adresa adminis-
trației sub deviza „Nello”.

(Ba 379)

Dénes și Goldman

prăvălie de modă pentru bărbați

Timișoara—Cetate (Temesvár—Belváros) strada Hunyadi.

Oferă excelentele și elegantele sale mărfuri de modă pentru
bărbați. Albituri după măsură.

Prețuri fixe. De 325 15 Telefon: 13—04

Deschidere de prăvălie pentru mode de dame.

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. publicului
din Lugoj și jur, că mi-am deschis zilele trecute un:

Magazin pentru mode de dame

manufactură și mărunțișuri pentru croitori

LUGOJ în casa Schieszler, colțul str. Bonnaz și Szende.

În urma bogatelor experiențe și cunoștințe câști-
gate în această branșă în magazinele cele mai distinse
din nenumăratele centre mari, precum și în urma le-
găturilor mele cu firmele și fabricile mari, sunt în plă-
cuta poziție, să satisfac cele mai rafinate gusturi.

În nădejdea că P. T. public îmi va acorda tot
sprijinul

semnez cu stimă:

George Ștefani.

[No 364—30]

Cafenea nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public a cu-
noșcărilor și prietenilor mei, că am preluat fosta
cafenea „Newyork” (în colțul străzilor Deák Ferencz
și Fábrián) și cu totul renovată și aranjată spre
comoditatea onoratului public sub numirea

Cafenea „Turul” („Turul” kávéház)

am deschis-o Duminică în 25 August n. 1912.
Nizuința principală îmi va fi să mulțumesc pe de-
plin pretențiunile on. public. Se vor servi totdea-
una *mâncări reci* precum și beuturi curate. *Cafe-
neaua este deschisă până dimineața!* Zilnic
taraf de lăutari! Rog binevoitorul sprijin,

Cu distinsă stimă:

Ha 338—

HAVANCSÁK JÓZSEF, cafegiu

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și
provincie, că am deschis în Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mult
ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea
celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din
Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de
croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

(La 331—10)

On parle français Si parla italiana.

Crewa Viola are un efect neîntrecut pentru îngrijirea mâ-
nilor și a feței. După întrebuițarea de câ-
teva zile numai, face pielea uimitor de frumoasă, încât toți
fi admiră efectul. Depărtează de pe față toate zgrăbunțele, co-
medoni (coși), pistruie, petele de mai și îl dă pielei o culoare
albă și sănătoasă. În tre buin țarea: înainte de întrebuițare
fața și mâna trebuie spălată cu apă moliceică și cu săpun Viola.
Pelea uscată bine e a se unge ușor de mai multe ori peste zi.
Prețul 1 cor. 50 fileri.

Săpunul Viola E liber de leșie, nu conține nici un fel de
substagță corosivă și are un miros deosebit,
mărește efectul cremei Viola în mare măsură. Prețul 1 buc. 1 cor.

Pudra Viola e cea mai bună și cea mai inofensivă. Pre-
țul 1 cor. 50 fileri. — Se pot cumpăra dela

ELEMER NAGY farmacia „Pállfy”

BUDAPFSTA, II., FŐ-utca 80 (în colțul dela Kacsá-utca)
(E 189—10)

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri
întreite, când eu dau gratis un eufon de concert
fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci după
noui pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă ga-
ranță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27

Cereți imediat catalog de prețuri.

(Re 103—30)